

Juuan Pattoin perintötalon museosuunnitelma 2023–2026

Museosuunnitelma ohjaa neljän vuoden jaksoissa ja käytännön tasolla Pattoin perintötilan kaikkia toimintaa hanketyön päättymisen eli vuoden 2011 jälkeen.

Museosuunnitelma on tarkoitettu niin Juvan kunnan henkilöstön ja luottamushenkilöiden kuin Pattoin työntekijöiden, sidosryhmien ja hoitokunnan käyttöön. Museosuunnitelmaan kerätään pitkäjänteisen toiminnan vaatimaa historiatietoa toiminnasta henkilövaihdosten takia. Toisaalta museosuunnitelmaan asetetaan tavoitteita museotoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi nelivuotiskauden aikana. Uuden kauden alussa toteutuksesta tehdään tilinpäätös, jossa arvioidaan toteutumattomat tavoitteet (luovutaanko vai siirretäänkö samanlaisena / muutettuna uuteen suunnitelmaan) ja asetetaan uusia tavoitteita.

Vuosien 2019–2022 museosuunnitelman tavoitteiden toteuma oli $56,5 / 111 \approx 51 \%$. Sivutoimisten sekä yhdistys- ja säätiöpohjaisten ei-ammattillisten museoiden ohjelmalliseen museotyöhön sovelletaan kolmasosan sääntöä eli vähintään kolmasosa tavoitteista on toteuduttava kauden aikana.

Pattoin perintötilan hoitaminen perustuu tähän museosuunnitelmaan. Muista kuitenkin suurimmat riskit: välinpitämättömyys, ammattitaidottomuus, ajan ja rahan puute. Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen museotyö vaatii Juvan kunnan aktiivista osallistumista.

Tässä museosuunnitelmassa käytetään rinnakkain ja samaa tarkoittavasti termejä Patoit, perintötila, talonpoikaismuseo, talomuseo ja museo.

Uusi museon määritelmä hyväksyttiin Kansainvälinen museoneuvoston (International Council of Museums, ICOM) yleiskokouksessa Prahassa 24.8.2022. Kirjoitushetkellä suomalainen käännös uupuu, mutta englanniksi uusi määritelmä on:

“A museum is a not-for-profit, permanent institution in the service of society that researches, collects, conserves, interprets and exhibits tangible and intangible heritage. Open to the public, accessible and inclusive, museums foster diversity and sustainability. They operate and communicate ethically, professionally and with the participation of communities, offering varied experiences for education, enjoyment, reflection and knowledge sharing.”

Museosuunnitelman vetovastuu on Savonlinnan museolla (ent. Savonlinnan maakuntamuseo). Vuosina 2005–2007 työstä vastasi maakuntamuseotutkija Susanna Tyrväinen ja vuodesta 2009 eteenpäin maakuntamuseotutkija Jorma Hytönen.

1. museosuunnitelma

Laatimiseen osallistuivat Pattoi-työryhmä ja Pattoin hoitokunta, hyväksyttiin Pattoin hoitokunnan kokouksessa 21.10.2010 ja hyväksyttiin Juvan kunnanhallituksen kokouksessa 17.1.2011.

2. museosuunnitelma

Laadittiin Pattoin hoitokunnassa helmisyysskuussa 2015, hyväksyttiin Pattoin hoitokunnan kirjekokouksessa 15.–23.9.2015 ja hyväksyttiin Juvan sivistyslautakunnan kokouksessa 13.10.2015 sekä Juvan kunnanhallituksen kokouksessa 7.12.2015.

3. museosuunnitelma

Laadittiin Pattoin hoitokunnassa tammihelmikuussa 2019, hyväksyttiin Pattoin hoitokunnan kirjekokouksessa 15.–27.2.2019, ja hyväksyttiin esitetyssä muodossa Juvan hyvinvointilautakunnan kokouksessa 21.3.2019 sekä Juvan kunnanhallituksen kokouksessa 3.4.2019 (merkittiin tiedoksi).

4. museosuunnitelma

Laadittiin Pattoin hoitokunnassa helmimaaliskuussa 2023 ja hyväksyttiin Pattoin hoitokunnan kirjekokouksessa 13.–15.3.2023.

Hyväksyttiin Juvan kunnan sivistyslautakunnan kokouksessa 21.3.2023 keskustan osayleiskaavan 2035 lisäyksellä (sisällysluettelo, sivun kolme toinen kappale ja liite 8).

Hyväksyttiin Juvan kunnanhallituksen kokouksessa 17.4.2023 (merkittiin tiedoksi).

Kannen kuvat Brita Suokas.

Pihoilla ja niityillä -näyttely 13.7.2022 | Ruumis- ja vilja-aitan työmaapalaveri 1.6.2018 | "Kesätyöntekijöitä" levolla 27.7.2018 | Kesäopas suunnittelee töihin lähtöä 4.7.2021 | Yleisöä tutustumassa talliin 20.8.2022 | 1950-luvun traktoreita esittelyssä 20.8.2022.

1. Kuvaus, tehtävä ja tavoitteet.....	1
2. Maatilasta perintötaloksi – toiminnan aloittaminen hanketyönä v. 2005–2010	3
3. Pattoin avaaminen yleisölle ja ensimmäinen nelivuotiskausi 2011–2014	6
4. Toisen nelivuotiskauden 2015–2018 yhteenveto	7
5. Kolmannen nelivuotiskauden 2019–2022 yhteenveto	9
6. Toiminta, hallinto ja talous hankkeiden jälkeen	
6.1 Toiminta omistajan tehtävänä	12
6.2 Hoitokunta, hallinto, talous sekä metsien- ja kiinteistönhoito	12
7. Tutkimus	
7.1 Perinteenkeruuprojekti ja museojulkaisu	15
7.2 Tutkimustyö.....	15
8. Kokoelmat	
8.1 Sisältö	15
8.2 Vastaanotto ja poisto	16
8.3 Inventointi, luettelointi, arkistointi ja valokuvaus.....	17
8.4 Hoito ja säilytys.....	18
8.5 Maakunnallinen PaMu-kokoelmatietokanta	19
8.6 Maakunnallinen museosuunnitelma	19
9. Rakennukset ja ympäristö	
9.1 Kuvaus	20
9.2 Rakennusten ja rakenteiden kunnostus v. 2005–2010.....	20
9.3 Rakennusten ja rakenteiden kunnostus vuodesta 2011 eteenpäin.....	21
9.4 Piha-, pelto- ja metsäalueiden sekä tien inventointi, kunnostus ja hoito	22
9.5 Aitojen inventointi, kunnostus ja ylläpito	24
9.6 Jätehuolto	25
10. Patoon museotoiminta	
10.1 Vakuutus, pelastussuunnitelma ja tilojen henkilöluku.....	25
10.2 Markkinointi & opastus	26
10.3 Yleisöpalvelu & elävöittäminen	27
10.4 Näyttelytoiminta ja tilojen käyttö.....	28
10.5 Siivous, esine- ja näyttelyhuolto, pihan ja puutarhan hoito sekä tuholaitosten torjunta ...	39

LIITTEET

1 Valtionkonttorin päätös

2 Luontopolun vuokrasopimus/Metsähallitus

3 Vastaanottolomake

4 Maanvuokrasopimus/Suur-Savon lampurit ry

5 Piha-alueen/kasvien hoitosuunnitelma/Sinikka Jokela

6 Pihapiirin koriste- ja hyötykasvien inventointi/Riikka Kosonen

7 Perinnemaiseman inventointi/Hanna Huovinen ja Lauri Helenius

8 Ote osayleiskaavasta

1. Kuvaus, tehtävä ja tavoitteet

Pattoin perintötila on Juvan kunnan ylläpitämä talomuseoalue Juvan Kettulan kylällä Pattointien päässä (kiinteistörekisterissä tila kuuluu Ollikkalan kylään). Juvan kirkolta museolle on matkaa n. 8 km:n ja valtatie 5 uuden linjauksen myötä Vehmaan liittymästä n. 5,5 km. Tilan historia alkaa vuodesta 1841, kun kymmenen vuotta aiemmin tehty isojako halkaisi Purhola-nimisen kantatilan viiteen osaan; viidennes Purholasta aloitti nykyisen Pattoin perintötilan historian. Pattoita asuivat viimeksi Nikulaisen neljä sisarusta:

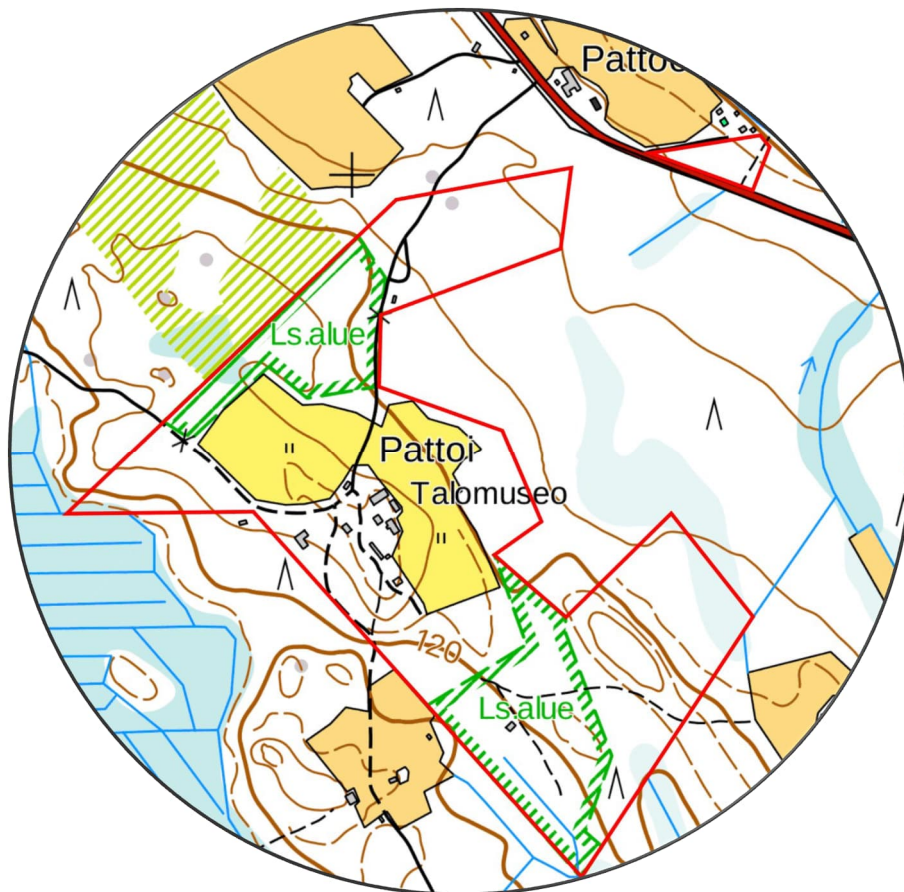
☼ August (1904–1986)

☼ Kalle (1907–1978)

☼ Aaro (1911–1994, muutti tilalta pois jo 1950-luvulla, palasi Helsingistä Mikkeliin 1970-luvulla)

☼ Anna Regina (1913–2003)

Museoalue koostuu Pattoin taloon ja tilaan kuuluvista rakennuksista, pihapiiristä, ympäröivistä maatalous- ja metsäalueista sekä kivijalusta-aidoista, jotka ympäröivät peltoja n. 1,6 kilometrin matkalla. Rajanaapureina perintötilalla on viisi yksityistä maanomistajaa ja Suomen valtio.

Kunnan omistuksessa olevat Pattoin maat (kaksi erillistä lohkoa kiinteistötunnuksella 178-435-3-4, erotettu punaisella viivalla, vihreällä Juvan kunnan yksityiset suojelualueet). Maanmittauslaitoksen Maastotietokannan 1/2019 aineistoa; kiinteistörajojen lisäys/ Savonlinnan museo.

Osa tilasta eli n. 32 ha metsäalueesta (sis. n. 400 m Jukajärven rantaa) siirtyi Etelä-Savon ympäristökeskuksen aloitteesta 12.10.2005 suojeluohjelmien ulkopuoliseen metsiensuojelualueeseen, Pattoin metsään. Sen omistaa Suomen valtio, ja sitä hallinnoi ja hoitaa Metsähallitus. Alue oli epävirallinen luonnonsuojelualue 14.2.2019 saakka. Tuolloin valtioneuvosto ja ympäristöministeriö antoivat asetuksen, jolla perustettiin 119 luonnonsuojelualueita (yht. 11 600 hehtaaria) Etelä-Savon maakuntaan. Näistä yksi oli Pattoin luonnonsuoje-

lualue (Pattoin LSA), joka perustettiin ympäristöministeriön asetuksella* ja joka astuu voimaan 1.5.2019. Pattoin metsä on merkitty ympäristöministeriössä 4.10.2010 vahvistettuun Etelä-Savon maakuntakaavaan maakunnallisesti arvokkaaksi luonnonsuojelualueeksi (SL 5.424). Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa** suoje- lualue kasvoi 7 hehtaarilla Metso-ohjelman myötä (ks. luku 6.2 ja oheisen kartan Ls.alue-merkinnät).

Talomuseota muodostettaessa on tehty yhteistyötä Metsähallituksen kanssa. Siltä on mm. vuokrattu pohja Jukajärven rannan laavulle johtavalle, n. 450 m pitkälle luontopolulle 31.12.2029 saakka. (LIITE 2). Vuokra- sopimukseen sisältyy myös tilavaraus parkkipaikalta luontopolulle johtavalle yhdyslinjalle (n. 150 m). Perintö- talolla on myös vesioikeus Jukajärven kunnan omistaman rantamaan (30 aaria) ansiosta. Vesioikeuksia ei myyty Suorannan erillispalstan kaupassa toukokuussa 2009.

Hoitokunnan kokouksessa 12.6.2009 päätettiin Pattoista käyttää julkisuudessa ja markkinoinnissa nimeä Pat- toin perintötalo, jonka toiminta noudattaa esineiden, rakennusten ja ympäristön hoidon ja käytön suhteen talomuseotoiminnan periaatteita. Talomuseon lisäksi Pattoin perintötalo tarkoittaa rakennusperinnön ja maaseutumiljöön suojelukohdetta sekä pihapiirin ja lähimetsien virkistys- ja ulkoilualuetta.

14.2.2019 virallistetun Pattoin luonnonsuojelualueen rajat eli Metsähallituksen omistukseen siirtynyt Pattoin metsä -suojelualue, ks. myös liite 1.

* Ympäristöministeriön asetus Etelä-Savon maakunnan luonnonsuojelualueista 205/2019.

** Maakuntavaltuusto hyväksyi 12.12.2016, ja maakuntahallitus määräsi voimaan 20.3.2017.

Pattoin kulttuurihistoriallinen arvo noteerattiin virallisesti ensimmäisen kerran vuonna 1974 Etelä-Savon seutukaavaliiton ja Museoviraston yhteistyönä julkaisemassa Etelä-Savon esihistoriallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet -julkaisussa (Etelä-Savon seutukaavaliiton julkaisu 20). Tämä luettelo päivitettiin vuonna 1984, kun seutukaavaliitto julkaisi Etelä-Savon rakennusperintö teoksen (Etelä-Savon seutukaavaliiton julkaisu 114). Rakennussuojelun piiriin Pattoi siirtyi SR-merkinnällä 4.2.1988 hyväksytyssä Etelä-Savon seutukaavassa (10.629). Ympäristöministeriössä 4.10.2010 vahvistettuun Etelä-Savon maakuntakaavaan Pattoi on merkitty kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi (ma 5.603). Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava ei sisältänyt muutoksia.

Juvan kunnan keskustan osayleiskaavassa 2035 Pattoin perinnetalon alueen kaavamerkinnäksi vahvistettiin YM (museoalue) lisämerkinnällä /s (alue, jolla ympäristö säilytetään). Kaavamääräyksen mukaan alueen ominaisluonne ja erityispiirteet tulee ottaa huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja aluetta koskevista toimista tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa.

Pattoin perintötalo on seudulle tyypillinen, vauras talonpoikaistila perinteisine maatalousrakennuksineen ja -rakennelmineen. Tila on säilynyt pääosin rakentamisaikaisessa, 1860–1930-lukujen välisessä asussaan lukuun ottamatta joitakin ulkoisia 1950–1960-lukujen muutoksia (mm. pihamaan teräsverkkoaita sekä kattopäreiden vaihto sementtitiiliin, huopaan ja peltiin) ja sisäisiä 1980-luvun muutoksia (mm. päärakennuksen ikkunoiden muuttaminen kaksinkertaisiksi tuvassa ja toisen pään kamareissa, kamarien tapetointi, sisäovien vaihto, lattioiden ja huonekalujen maalaus). Kokonaisuuden tekee arvokkaaksi se, että tilalla on säilynyt runsaasti alkuperäistä, taloon kuuluvaa esineistöä. Kohteen tekee erikoiseksi puolestaan se, että tilan toimintaa harjoitettiin aina 1980-luvulle saakka hevos- ja ihmistyövoimalla ilman sähköistämistä.

Pattoin perintötalon tavoitteena on olla vetovoimainen kulttuurimatkojen kohde, joka tarjoaa tietoja ja elämyksiä savolaisesta maaseudun asumisesta ja elämäntavasta sekä maatalouden harjoittamisesta yhden tilan ja perheen avulla. Tätä varten perintötaloa pidetään auki kävijöille säännöllisesti vuosittain. Lisäksi huomioidaan aukioloajan ulkopuoliset kävijät (omatoimimatkojen kävijät). Talon elämäntapoja esitellään tilakokonaisuuden avulla ja rakennuksiin/pihalle tehdyn sisustuksen/näyttelyn sekä elävöittämällä ja havainnollistamalla tilan historiaa ja työtapoja opastuksissa. Pattoin perintötalosta ei ole tarkoitus kehittää massaturismikohdetta. Pattoita sivuaa moottorikelkkareitti sekä kyläläisten hiihtolatu. Alan harrastaja perusti perintötalon läheisyyteen 24.4.2010 perinteisen geokätkön (GC27BRQ), joka tuo alueelle niin koti- kuin ulkomaisiakin alan harrastajia eli geokätkäilijöitä.

Pattoin perintötalo pyritään säilyttämään mahdollisimman aitona sekä rakennuksiltaan, pihapiiriltään ja ympäristöltään että sisustukseltaan ja esineistöltään. Tavoitteet saavuttaakseen Juvan kunta sitoutuu vuosittain ylläpitämään museotoimintaa ja huoltamaan kohteen pihapiiriä, rakennuksia, rakenteita ja esineistöä sekä pelto-, niitty-, tie- ja metsäalueita.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

1. Pattoi pidetään kesäkaudella säännöllisesti auki.
2. Huolehditaan, että tilasta käytetään julkisuudessa virallista Pattoin perintötalo -nimeä.
3. Huolehditaan, että Juvan kunnassa ja muissa Pattoihin liittyvissä organisaatioissa on tiedossa Pattoin hoitokunnan rooli.

2. Maatilasta perintötaloksi – toiminnan aloittaminen hanketyönä v. 2005–2010

Pattoin rakennusryhmän kulttuurihistoriallinen arvo on ollut jo pitkään tiedossa. Juvan kotiseutu- ja museo-yhdistys ry:n pitkäaikainen puheenjohtaja, lehtori Esko Niiranen oli taivutellut 1980-luvulla Nikulaisia luovuttamaan tilan yhdistykselle, mutta ilman menestystä. Tilan viimeisen omistajan, Anna Regina Nikulaisen kuoltua ilman perillisiä 10.11.2003 Pattoi siirtyi valtionkonttorille.

Syksyllä 2004 ryhmä Juvan kunnan, Juvan Kotiseutu- ja museoyhdistys ry:n, Etelä-Savon ympäristökeskuksen ja Etelä-Savon maakuntaliiton edustajia kävi tutustumassa tilaan, joka oli ollut vähällä hoidolla ja autiona lähes 20 vuotta. Rappiosta huolimatta kokonaisuus – rakennukset, irtaimisto ja ympäristö – oli ainutlaatuisen. Tämän jälkeen Juvan kunta esitti valtionkonttorille tilan luovuttamista kunnalle. Tavoitteena oli tilakokonaisuuden säilyttäminen ja ennallistaminen talonpoikaimuseoksi. Tästä vallitsi luottamushenkilöiden kesken yksimielisyys alusta alkaen.

Valtionkonttori päätti 13.12.2004 (päätos 531/90/2003), että kuolinpesän kiinteistöt Juva, Summala, Suoranta RN:o 2:10 (178-446-2-10) ja Juva, Ollikkala, (nimetön) RN:o 3:4 (178-435-3-4) pois lukien valtion omistuksessa pysytettävä 31 hehtaarin määräala luovutetaan Juvan kunnalle (LIITE 1). Juvan kunnanhallitus otti omaisuuden vastaan 18.1.2005, ja Pattoin talomuseohanke käynnistyi, kun hanketta varten perustettu työryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 17.3.2005.

Kunnan omistukseen siirtyi käteisvaroja, Pattoin tilan rakennukset ja maa-aluetta yhteensä n. 43 hehtaaria. Juvan kunnanhallitus nimesi talomuseohankkeeseen työryhmän, jonka tehtävänä oli huolehtia kiinteistön ja irtaimiston säilymisestä ja kunnostuksesta, laatia toimintamalli Pattoin tilan ennallistamista ja kunnostamista varten sekä laatia pitkän tähtäimen tavoitteet hankkeelle. Työryhmään nimettiin edustajat Juvan kunnasta, Juvan Kotiseutu- ja museoyhdistys ry:stä, Etelä-Savon ympäristökeskuksesta, Etelä-Savon maakuntaliitosta, Metsähallituksesta ja Savonlinnan maakuntamuseosta (1.5.2021 lähtien Riihisaari – Savonlinnan museo). Talomuseohankkeen päättymisen jälkeen työryhmän tilalle perustettiin vuonna 2008 Pattoin hoitokunta. Vuonna 2021 osasta hoitokuntaa (Johanna Kuusisto, Jorma Hytönen, Brita Suokas) muodostettiin nk. työrukkanen hoitamaan Pattoin juoksevia asioita.

Talomuseohankkeen alussa laadittiin karkea, kokonaisvaltainen toimintasuunnitelma, jossa hankkeeseen muodostettiin kolme osa-aluetta: 1. Pattoin kulttuuriperinne ja museotoiminta, 2. rakennukset sekä 3. metsä ja muu viherympäristö. Suunnitelmassa käytiin läpi tarvittavia toimenpiteitä, mahdollisia rahoitusmahdollisuuksia, toteutusaikatauluja ja vastuutahoja. Eri osa-alueille tehtiin tarkempia suunnitelmia hankkeen edetessä, ja niitä toteutettiin myös omina hankkeinaan. Esimerkiksi Juvan kunta osti Pattoin tilan peltojen ym. raivausta paikalliselta Ympäristöpaja-nimiseltä, työllistämistukivaroin toimivalta hankkeelta (2–6 miestä/4 kuukautta). Raivaus liittyi Pattoin talomuseohankkeen sisältöön, mutta kustannukset maksettiin suoraan perintövaroista, koska työ ei ollut rahoituskelpoista kulua.

Talomuseon perustaminen hankkeistettiin – tosin ensimmäinen TE-keskukselle vuonna 2005 jätetty rahoitushakemus ei tuottanut tulosta. Pattoin talomuseohankkeeseen saatiin aluksi EU-osarahoitusta Etelä-Savon ympäristökeskuksen kautta (Tavoite 1-ohjelma Itä-Suomi). Pattoin talomuseohanke alkoi 14.6.2006 ja päättyi 31.12.2007. Hankkeen toteutuneet kokonaiskulut olivat 252 576 €, josta EU:n (EAKR) osuus oli 75 000 € ja valtion vastinuosuus 50 000 €. Kuolinpesän sisältämät varat 57 586 € varattiin hankkeen käyttömenoihin, ja rahat käytettiin pääosin vuoden 2007 loppuun mennessä. Lisärahoitusta saatiin myös ns. puhtaan talousmetsän myynnillä. Kunnan metsiä hoitava Metsänhoitoyhdistys Metsä-Savo laati metsäsuunnitelman vuosiksi 2005–2014 Pattoin talousmetsille, joita suunnitelmassa oli 39,7 hehtaaria.

Juvan kunta sitoutui hankkeen rahoitukseen omalta osaltaan. Kunta vakuutti sekä hankkeessa työskentelevät työntekijät, että perintötilan rakennukset; irtaimistoa ei erikseen vakuutettu. Uusista rakennuksista pihan liiteri ilmoitettiin vakuutuksen piiriin 6.3.2008, parkkipaikan yleisökäymälä-varasto 12.10.2009 ja rannan laavu 11.10.2010.

Talomuseohankkeen aikana saatiin tehtyä pääosin rakennusten peruskunnostus ja n. 2 900 esineen luettelointi. Töitä toteutettiin sekä ostopalveluin että palkattujen työmiesten toimesta. Lisäksi vuonna 2007 valmistui maatalous- ja piha-alueiden perinnebiotooppien kuvaus (ks. luku 9.4).

Samanaikaisesti Pattoin talomuseohankkeen aikana vuosina 2005–2007 oli käynnissä myös Juvan Kotiseutu- ja museoyhdistys ry:n Pattoin kulttuuriperinteen tallentaminen -kehittämishanke. Se rahoitettiin Leader-rahoituksella (RaJuPuSu LEADER ry) ja sen kustannusarvio oli 21 950 €. Talomuseohankkeen päättymisen jälkeen Pattoin töitä jatkettiin uusien hankkeiden avulla:

☼ Pattoin tilan kunnostus nähtävyydeksi, EAKR-hanke, Etelä-Savon ympäristökeskus (1.1.2010 lähtien Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue), 14.5.2008–31.12.2010, rakennusten kunnostus, yleisörakenteet, 70 % tuki (110 800 €).

☼ Pattoin tila maaseutuperinnön säilyttäjänä ja esilletuojana, RaJuPuSu LEADER ry, yleishyödyllinen kehittämishanke, 14.4.2008–30.11.2010, perinteenkeruu, pihan ja puutarhan kunnostus, 85 % tuki (25 245 €).

☼ Maaseudun elävöittäminen nykykulkijalle Pattoin tilalla, RaJuPuSu LEADER ry, yleishyödyllinen investointihanke, 14.4.2008–31.12.2009, vanhan talvitien kunnostaminen kävelypoluksi, laavun pystytys vesitietä kulkevien käyttöön, pärehöylän ja kuulamoottorin kunnostus työnäytöksiä varten, 50 % tuki (7 000 €).

Juvan kunta myi toukokuussa 2009 Suoranta-nimisen ulkopalstan (16,5 ha/16 500 €), joka oli ostettu Pattoin tilaan 1890-luvulla. Palstalla sijaitsevat kaksi hirsistä latoa siirtyivät kaupan myötä uudelle omistajalle.

Pattoin hankkeet etenivät usealla rintamalla. Ensimmäisinä vuosina keskityttiin lähiympäristön ja kasvillisuuden, irtaimiston, rakennusten ja rakennelmien kartoitukseen ja inventointiin, samoin kuin tilan historian ja perinteen tutkimukseen. Rakennusten korjaaminen määriteltujen korjausperiaatteiden ja -suunnitelmien mukaisesti jatkui hankkeiden ajan. Samalla pohdittiin Pattoin perintötalon toimintaperiaatteita ja -muotoja sekä hallinnon ja talouden hoidon malleja. Vuoden 2009 syksystä lähtien paneuduttiin näyttelyihin/sisustuksiin, opastukseen ja avoinna pitoon liittyviin kysymyksiin.

Hankkeiden asiakirjat sekä muu aineisto (inventoinnit, dokumentoinnit, kuvat, luettelointiaineisto) liitettiin Juvan kunnan päätearkistoon. Aineisto eriteltiin arkistonmuodostajan eli tässä tapauksessa hankehallinnoijan (kunta, kotiseutu- ja museoyhdistys) mukaan.

Pattoista ilmestyi kiitettävä määrä juttuja paikallis- ja valtalehdessä sekä paikallisradiossa vuosina 2005–2010. Hankkeiden ohessa harjoiteltiin käytänteitä (mm. ryhmien opastus) tulevaa avoinna pitoa varten. Perintöta-
loa esiteltiin julkisesti yleisölle mm. seuraavissa tapahtumissa:

☼ RaJuPuSu-kansalaisopiston kivijalustan kunnostuksen kurssi ja särentäaidan teon kurssi kesällä 2006

☼ yleisötapahtuma liittyen Euroopan rakennusperintöpäivään 12.–13.9.2008 (101 henkeä)

☼ Etelä-Savon ympäristökeskuksen tienvarsimaisemien kunnostuskurssi 28.4.2009 (40 henkeä)

☼ Juvan yläasteen 7.-luokkaisten kuvaamataidon tunnit 5/2009 (84 oppilasta ja opettajat)

☼ yleisötapahtuma liittyen Euroopan rakennusperintöpäivään 11.–12.9.2009 (150 henkeä)

☼ vuonna 2009 perintötaloon tutustui 354 kävijää ja tämän lisäksi omatoimisia kävijöitä

☼ Etelä-Savon maakunnallinen museopäivä 3.6.2010 (21 henkeä)

☼ Farmari-maatalousnäyttelyn retkikohde 29.7.–1.8.2010 (270 henkeä)

☼ yleisöopastukset 25.5.–26.9.2010 (634 henkeä), lisäksi omatoimikävijöitä 53 henkeä

Monivuotiset ja -alaiset hankkeet huipentuivat Pattoin perintötalon avaamiseen yleisölle 9.7.2011 (aukiolo yleisölle alkoi 4.7.). Tällöin voitiin todeta, että Etelä-Savossa ei ole perustettu yhtään paikallismuseosta yhtä suunnitelmallisesti kuin Pattoin perintötalo. Siinä missä hanketyö loppui, niin kunnallinen työ alkoi.

3. Pattoin avaaminen yleisölle ja ensimmäinen nelivuotiskausi 2011–2014

Hanketyön aikana valmistellussa museosuunnitelmassa ei täysin pystytty arvioimaan sitä, mihin sivutoimisesti asioita hoitava kunnan virkamies ennättää suhteessa päätoimiseen hanketyöntekijään. Tämä näkyi tavoitteiden toteutumisessa: vuosien 2011–2014 museosuunnitelman 137 tavoitteesta toteutui 77 eli prosentuaalisesti 56 %. On kuitenkin muistettava, ettei yhdelläkään maakunnan sivutoimisesti hoidetulla paikallismuseolla ole näin tavoitteellista toimintaohjelmaa, ja kunnan Pattoista vastaava virkamies vaihtui neljästi vuosien 2003–2014 aikana. Hiljaisen tiedon siirtoa on auttanut hanketyöntekijä Brita Suokkaan ja kulttuurisihteeri Leena Orron pysyminen mukana hoitokunnassa.

	2011	2012	2013	2014
aukioloaika	4.–31.7. ma–pe 11–17, la–su 10–14	26.6.–26.8. ke–su 11–17	5.6.–10.8., ke–su 11–17	4.6.–17.8. ke–su 11–17
kävijämäärä	512 (opastetut kierrokset 391 kävijää, loput omatoimisia tai talkooväkeä)	544 (joista kekriässä 44 kävijää)	833 (yhteensä)	363 (maksanutta)
	nelivuotiskauden keskiarvo 563 kävijää/vuosi			
vuositeema	–	kotitalous	hevostalous	rakentaminen
tapahtumat	avajaiset 9.7., metsäkirkko heinäkuussa	kesäasukkaiden tutustumiskäynti 29.6., metsäkirkko 22.7., kekri 29.9.	koirien kinkarit 28.4., lasten päivä yhteistyössä Lapsenkengissä ry:n kanssa 12.6., Maria Kalaniemen kaksi konserttia 11.7., metsäkirkko 20.7., kaksi koulukierrosta (Paatelan alakoulun kuvasuunnistus) 27.8., kekri 28.9.	luontomatkailukurssi 14.5., vanhusneuvoston virkistyspäivä 30.5., jooga 16.7., metsäkirkko 20.7.
kokonaisbudjetti ja sen toteuma	toimintatuotto 3 321,14 €, toimintakulut 25 598,14 €	toimintatuotto 1 793,23 €, toimintakulut 17 174,74 €	toimintatuotto 7 388,99 €, joista 6 739,60 € hanke-tuottoa, toimintakulut 19 014,38 €	toimintatuotto 780,95 €, toimintakulut 13 502,13 €
hoitokunnan kok.	4 (sis. yhden kirjokokouksen)	2	2	2

muuta	Savonlinnan maakuntamuseo myönsi avajaisissa tunnustuksena vuoden 2011 eteläsavolaisen museoteon Juvan kunnalle Pattoin perintötalon museosuunnitelman hyväksymisestä ja vuoden 2010 eteläsavolaisen museoteon Juvan kotiseutu- ja museoyhdistykselle tunnustuksena Pattoin perintötalo -kirjan julkaisemisesta.	Perintötalo valittiin Savo-Karjalan paikallismuseoksi, teemana suunnitelmallinen museotyö, julkistaminen 28.6.	–	–
-------	--	--	---	---

4. Toisen nelivuotiskauden 2015–2018 yhteenveto

Tavoitteiden (87 kpl) toteumaprosentti oli n. 47. Hoitokunnan kokoonpanossa ei tapahtunut suuria muutoksia – mm. arkkitehti Kirsti Kovanen jatkoi hoitokunnassa eläkkeelle siirryttyään. Kunnan Patoista vastaava virkamies vaihtui kerran vuosien 2015–2018 aikana. Yleisöpalvelun minimitaloite eli vähintään yksi uusi näyttely ja tapahtuma per kesä ylitettiin joka vuosi. Kävijöitä vetäneestä kekri-tapahtumasta jouduttiin luopumaan, koska paikalle tulleiden yrittäjien tuotto jäi liian alhaiseksi. Pato kolmen valtion ajalta -näyttelyn rakentamiseen saatiin v. 2017 Museoviraston myöntämää harkinnanvaraista valtioavustusta 5 000 e. Rakennuksia/rakenteita kunnostettiin seuraavasti: v. 2015 päärakennuksen sisäovien lukkojen avaus, puhdistus ja öljyäminen, v. 2017 navetan ajosillan kunnostaminen sekä pihapiirin aitojen kunnostamista ja v. 2018 ruumis- ja vilja-aitan katon kunnostustöiden aloitus sekä pihapiirin aitojen kunnostamista. Maakuntamuseotutki ja inventoi Suorannan ladot v. 2016 ja pajan v. 2018.

	2015	2016	2017	2018
aukioloaika ke–su 11–17	3.6.–16.8.	8.6.–13.8.	7.6.–20.8.	13.6.–26.8.
kävijämäärä	349 maksanutta	463 (joista maksaneita 359) + 350 kekri, yht. 813	670 yhteensä	287 maksanutta
	nelivuotiskauden keskiarvo n. 442 kävijää/vuosi			
vuositeema	taikamerkit	käsityöt	Pattoi kolmen valtion ajalta	kaski- ja metsätalous

taphtumat	3.5. koirien kinkarit, 6.6. villivihanneskurssi, 19.7. metsäkirkko, 27.7. kesäillan jooga, 7.8. paimenkoirakisat, 12.8. Kaija Juurikkala maalaa sielunmaisemia, 26.9. kekri	11.6. käsityötapah-tuma, 6.7. runokävely, 13.7. jooga, 17.7. metsäkirkko, 24.9. kekri	1.6. Hatsolan koulun kevätjuhla, 10.6. avajaiset/ Sarka ja avoimet kylät -kierros, 12.7. kesäillan jooga, 16.7. Metsäkirkko, 12.8. Suvi-illassa soi yhteislaulutilaisuus, 23.9. kekri	13.6. Peter Strebelin "Unohdetut Pattoin esineet" -näyttelyn avajaiset, 27.6. kesäasukastilaisuus, 15.7. metsäkirkko, 17.7. jooga
kokonaisbudjetti ja sen toteuma	toimintatuotto 482,14 €, toimintakulut 16 029,97 €	toimintatuotto 789,09 €, toimintakulut 17 674,24 €	toimintatuotto 1 065, 68 €, toimintakulut 25 356,64 €	toimintatuotto 411,72 €, toimintakulut 22 385,25 €
hoitokunnan kok.	3 + 2 kirjokokousta	2 + 1 kirjokokous	2	2
muuta	Tilatut kierrokset: 25.8. Juvan sotaveteraanit, sotainvalidit sekä rintamaveteraanit	Tilatut kierrokset: 2.5. Varkauden Martat, 14.5. Sukututkimusyhdistys, 17.5. Lukion kuvaamataidon ryhmä, 30.5. Avoin varhaiskasvatus, 31.5. Perhepäivähoitajat, 1.7. Avoin varhaiskasvatus, 3.6. Naisvuoren uimalan norpat -kerho, 21.7. Päihdekeskuksen päiväryhmä, 4.8. Sosiaalipuolen työntekijöiden ryhmä Veera Meinanderilta valmistui huh-tikuussa 2016 Pattoin taikamerkkien kartoitus -seminaarityö (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu/restaurointi)	Tilatut kierrokset: 26.4. Koikkalan koulu, 15.6. Luhtasen maa- ja kotitalousseura, 28.6. Veikko Laukkasen syntymäpäiväporukka, 4.7. Maahanmuuttajat, 23.7. Piikin sukuseura, 12.8. Muttosen sukuseura, 1.9. Kummunmäen päiväkodin Tyky-porukka Pattoi kolmen valtion ajalta – näyttely oli osa Museoviraston Yhteinen perintö -hankekokonaisuutta ja sitä kautta osa Suomi 100 -ohjelmaa Suomen maatalousmuseo Sarka valitsi Pattoin v. 2017 kesäkohteeksi Suomen maatalousmuseossa oli	Tilatut kierrokset: 27.6. Jämsän Martat, 4.8. Sveitsin ystävien vierailu Pattoilla, 26.9. Mikkelin Kalevalaiset Kaskikierrokset Partiolaiset laavulla 13.6.2018 Pattoin avajaisissa kirjailija Satu Piispa-Hakalan "Pattoin muotokuvavaruno -kirje Anna Reginalle" yhdessä yleisön kanssa Pattoi kolmen valtion ajalta -näyttely päivitettiin viime sotien ajalta maakuntamuseotutkijan virkatyönä (talon veljesten sotapolku)

			valokuvanäyttely Pattoista	
lehtijutut	Taikamerkit suojaavat pahoilta voimilta (L-S 10.7.)	–	Pattoin perinnetaloo saa näkyvyyttä (L-S 4.4.) Pattoin perintöalo kesäkohteena (MT 24.4.) Pattoille Vuoden kesäkohde -kyltti (Juvan Lehti 15.6.) Perinteet elävät Pattoille (MT 21.6.)	”Pattoi heräsi henkiin.” Peter Strebelin näyttely (Juvan Lehti 20.6.) ”Vain pyörätie puuttuu.” Kesäasukastapahtuma (Juvan Lehti 5.7.) Kuva Metsäkirkosta (Juvan Lehti 19.7.)

5. Kolmannen nelivuotiskauden 2019–2022 yhteenveto

Tavoitteiden (111 kpl) toteumaprosentti oli n. 51. Hoitokunnan vakiokokoonpanossa ei tapahtunut muutoksia – hyvinvointilautakunnan edustajana toimi Kalevi Tirkkonen ja v. 2022 Esa Teittinen. Maakuntamuseotutkija teki tarkastuskäyntejä (ml. tarkastuskertomukset) Pattoille seuraavasti: 5 kpl/2019, 2 kpl/2020, 7 kpl/2021 ja 12 kpl/2022. Kesäoppaat tekivät kirjalliset raportit kesiltä 2019–2022. Maakuntamuseotutkija inventoi maitokopin sekä ruumis- ja vilja-aitan v. 2019 Etelä-Savon kulttuuriperintötietokantaan sekä laati yleiset työselitykset ruumis- ja vilja-aitan kunnostuksesta sekä pääarakennuksen suojaverhojen asennuksesta.

Yleisöpalvelun minimitalo eli vähintään yksi uusi näyttely/teema ja tapahtuma per kesä ylitettiin joka vuosi. Koronavirus-epidemia siirsi Mikkelissä vuodeksi 2020 suunnitellun Farmari -maalaisnäyttelyn vuodelle 2022. Siirto aiheutti järjestäjille kustannuksia, jonka vuoksi retkikohteet – kuten Pattoi – jouduttiin karsimaan pois ohjelmasta. Viruksesta huolimatta Pattoi pidettiin kesäisin normaalisti auki. Vuonna 2019 Pekka Teittiselle/Kiiskilän tila vuokrattiin suullisella sopimuksella alue mehiläisyhdyskuntia varten. Kesäksi 2022 Pattoille hankittiin korttimaksupäät.

Uudenmaan ELY-keskuksen rahoituksen turvin tehtiin luontopolulle Saimaa Geopark -logoaiheisiin varustetut reittitoppat, jotka työelämäpalvelut pystyttivät toukokuussa 2022. Pattoin perintöalo on ollut SGP-kohde vuodesta 2016, jolloin perustettiin Saimaa Geopark ry kehittämään Saimaan alueen geomatkailutoimintaa ja edistämään Saimaa Geoparkin Unesco Global Geopark -jäsenyyttä. Unesco Global Geopark -verkoston kohde Saimaa Geoparkista tuli vuonna 2021. Kohdetta on kunnostettu myös Seutuvaliokunnan Etelä-Savon kunnille myöntämän retkeilyreitistävyyden turvin.

Päärakennuksen ikkunoiden suoraverhojen (pimennyskangas) hankintaan ja asennukseen vuonna 2021 saatiin 1 200 e Museoviraston myöntämää harkinnanvaraista valtioavustusta.

Rakennuksia/rakenteita kunnostettiin seuraavasti: v. 2019 ruumis- ja vilja-aitan katon kunnostus saatiin päätökseen, v. 2020 pääarakennuksen ja tallin välisen paritolppa-aidan ja marjapensaiden tuet uusittiin, v. 2021 miespihan verkkoaita ja -portit uusittiin puuosiltaan ja pääarakennuksen ikkunoihin (tupa pois lukien) asennettiin aukioloajan ulkopuolella pidettävät suojaverhot torjumaan auringon näkyvää valoa, UV-säteilyä ja lämpösäteilyä, v. 2022 hankittiin tilan omasta metsästä pyöreää puutavaraa navetan ajosillan korjaukseen sekä korjattiin sekä lampaiden verkkoaitaa. Jokaisena vuonna korjattiin pisteaitaa.

	2019	2020	2021	2022
aukioloaika	12.6.–25.8., suljettu 21.–23.6. ke-su klo 11.00– 17.00	10.6.–23.8., suljet- tu 19.–20.6 ke-su klo 11.00– 17.00	16.6.–29.8., suljet- tu 25.–26.6. ke-su klo 11.00– 17.00	7.6.–22.8., suljettu 24.–25.6. ti-la klo 11.00– 17.00
kävijämäärä	516	413	409	589
	nelivuotiskauden keskiarvo n. 482 kävijää/vuosi			
vuositeema	kartat & kulkeminen	nuukuus & kierrät- täminen	saunan monipuo- linen käyttö	pihakasvit piha-alueen luon- toon ja erityispiirtei- siin johdatteleva valokuvaaja Jake Kukowskin valoku- villa kuvitettu ”Pi- hoilla ja niityillä”
vuoden esine	Kallen polkupyörä	perunan, omenoi- den ja juuresten silppuamiseen käytettävä hakkuri	yhdestä puusta koverretut pesu- vadiit	ketju, jolla on kyt- ketty hevonen pi- haan syömään
taphtumat	12.6. kesän avaus ja perinnemaisema- kunniakirjan jakoti- laisuus, 16.6. luon- nonkukkienpäivän retki, 13.7. metsä- kirkko, 16.7. kesäil- lan jooga	metsäkirkko, ke- säillan joogahetki	11.7. metsäkirkko, 17.7. maalaa Han- nan kanssa Pattoil- la! – kesäinen maa- lauspaja taiteilija Hanna Rädyn kanssa, 4.8. kesäil- lan joogahetki	10.7. metsäkirkko, 13.7. kesäillan joo- gahetki, 14.7. teatte- riryhmä Irtonaisten Tarinoita autiota- loista -esitys, Hanna Rädyn ”Kuvitteelli- nen mummola” - näyttely pääraken- nuksessa, 20.8. ke- sänkauden lopetta- jaiset (1950-luvun traktorit, nokipan- nukahvit ja tarinalli- set opastuskierrök- set)
kokonaisbudjetti ja sen toteuma	toimintatuotto 822 €, toimintakulut 23 356 €	toimintatuotto 598 €, toimintaku- lut 17 513 €	toimintatuotto 397 €, toimintaku- lut 19 681 €	toimintatuotto 829 €, toimintakulut 23 975 €
avustukset	–	–	1 200 e Museovi-	–

			rasto, harkinnan- varainen valtio- avustus	
hoitokunnan kok.	1 + 1 kirjekokous	1 + 1 kirjekokous + 1 työmaakokous (kevät katselmus)	1 + syyskatselmus	2 (joista toinen etäyhteydellä) + osittainen syyskat- selmus
muuta	Maatiainen ry – Det lantliga kulturvet ry valitsi perintöta- lon vuoden 2019 perinnemaisemaksi	tarha-alueen vuok- raus mehiläistarhu- rille		miespihan verkko- porttien yleinen työselitys (rekon- struktion ja pellava- öljymaalin valmis- tus, maalaus) jul- kaistiin maakunnan museosivustolla päärakennuksen suojamattojen val- mistusohje ja artik- keli räsymattojen kutomisen historias- ta Suomessa julkais- tiin maakunnan museosivustolla Pattoin perintötalol- le luotiin oma osio maakunnalliseen PaMu-kokoelma- tietokantaan kokoelmiin liittyvät työt vuosille 2023– 2026 aikataulutettiin osana maakunnallis- ta museosuunnitel- maa
lehtijutut	Juvan Lehti (säh- köinen lehti) 7.4.2019, Pattoi on Vuoden perintötalo – valinnan perus- teena ovat Juvalla sijaitsevan perintö- talon merkittävät kulttuurihistorialliset ja maisema-arvot Länsi-Savo (sähkői- nen lehti) 11.6.2019,			Länsi-Savo, 20.6.2022, Pattoilta löytyy kuvitteellinen mummola koko kesän ajan Juvan Lehti, Irto- naisista -juttu Juvan Lehti, Kesän lopetustapahtuma - juttu

	Pattoin perintöotalo Juvalla valittiin vuoden perinnemaisemaksi – Piha on kuin Koiramäessä konsanaan			
--	--	--	--	--

6. Toiminta, hallinto ja talous hankkeiden jälkeen

6.1 Toiminta omistajan tehtävänä

Museotoiminnan tulee olla sisällytetty museon omistajan tehtäviin (esim. johto- ja toimintasääntöihin). Juvan kunnan hallintosääntö on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.12.2020 (§ 66), ja se astui voimaan 1.1.2021 ja 1.6.2021. Hallintosäännön mukaan sivistyspalvelujen toimiala vastaa mm. museopalveluista.

Lisäksi museotoimintaa Pattoilla määrittää valtionkonttorin päätös, joka velvoitti kuntaa käyttämään ”omaisuuden tilakokonaisuuden kunnostamiseen ja ennallistamiseen sekä toiminnalliseen kehittämiseen talonpoikaismuseoksi” (LIITE 1).

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

4. Haetaan Museoviraston avustusta (avustus paikallismuseoiden hankkeisiin, PAHA) Pattoin suurimpiin yksittäisiin kuluihin.

6.2 Hoitokunta, hallinto, talous sekä metsien- ja kiinteistöhoito

Perintöotalolle perustettiin hankkeiden aikana hallintoelimeksi hoitokunta. Museon toimitilat, maa-alue, irtaimisto ja museokokoelmat ovat Juvan kunnan omistuksessa, joka vastaa niiden asianmukaisesta säilymisestä, hoidosta, huoltotoimenpiteistä yms. Vuosina 2011–2012 perintöotalo kuului JJR-allianssisopimuksen mukaan Joroisten kunnan vastuulle, mutta käytännön tasolla museotasioita hoidettiin paikallisesti. JJR-kuntien välinen yhteistyösopimus purkautui 1.1.2013.

Pattoin hankkeet kuuluivat Juvan kunnanhallituksen alaisuuteen. Vuoden 2007 loppuun saakka vastaava taho oli Pattoi-työryhmä, joka raportoi kunnanhallitukselle. Työryhmä esitti Juvan kunnanhallitukselle, että perintöotaloa varten muodostetaan hoitokunta/toimikunta, jossa on edustettuna kunnan/JJR:n kulttuuri- ja tekninen toimi, ja että siihen kutsuttaisiin edustajat myös Juvan Kotiseutu- ja museoyhdistys ry:stä, Savonlinnan maakuntamuseosta, Etelä-Savon ympäristökeskuksesta ja muista tarpeellisista yhteistyötahoista. Vuoden 2008 alusta vastaavaksi tahoksi perustettiin Pattoin hoitokunta.

Juvan kunnanhallitus nimesi vuosien 2009–2010 hoitokuntaan seitsemän henkeä kunnan puolesta ja muut yhteisöjäsenet (kotiseutu- ja museoyhdistys, ympäristökeskus, maakuntamuseo, Metsähallitus) kuusi henkeä. Hoitokunnan tehtäväksi tuli huolehtia kiinteistöistä metsineen ja irtaimistoineen sekä suunnitella tulevaa käyttöä, joita toteutetaan museosuunnitelmalla. Hankkeiden päätyttyä Pattoin hoitokunta pysyi vuodet 2011–2012 kunnanhallituksen alaisuudessa, mutta siirtyi JJR-allianssin purkauduttua sivistyslautakunnan alaiseksi vuoden 2013 alusta (siv.ltk ptk § 12, 26.2.2013). Vuoden 2017 alussa hoitokunta siirtyi hyvinvointilautakunnan* alaisuuteen, joka valitsi toimikaudeksi 2017–2021 seitsenhenkisen hoitokunnan (hyv.vointi.ltk ptk § 12, 26.10.2017). Vuoden 2021 aikana hyvinvointilautakunta muuttui sivistyslautakunnaksi, joka nimesi toimikaudeksi 2022–2026 Pattoin hoitokuntaan seitsemän jäsentä (siv.ltk ptk § 6, 25.1.2022).

Vuodesta 2003 lähtien Pattoin asioidenhoitajana ja hankkeiden aloittajana toimi kulttuurisihteeri Leena Orro ja syksystä 2008 syksyyn 2010 hanketyöntekijä Brita Suokas. Hankkeiden päätyttyä vuoden 2010 lopussa ei

* Entinen sivistyslautakunta jaettiin kasvatus- ja opetus- sekä hyvinvointilautakuntaan.

ollut kunnallista viran- tai toimenhaltijaa, joka olisi vastannut perintötalosta hoitokunnan lisäksi. Hoitokunta teki syksyllä 2009 Juvan kunnanhallitukselle esityksen, että kuntaan palkataan kulttuurisihteeri, joka vastaa vuoden aikana Pattoista 3 kuukauden työpanoksella (museon avoinna pito, työntekijöiden palkkaus, markkinointi yms.). Juvan kunnan kulttuurisihteeri jäi eläkkeelle vuoden 2009 lopussa, mutta uutta kulttuurisihteeriä ei palkattu, vaan työt hoidettiin sijaisjärjestelyillä (kulttuuri- ja nuoriso-ohjaaja) vuodesta 2010 lähtien (v. 2010–2011 Henna Vasara, v. 2012–2014 Kaisa Suhonen, v. 2014–2017 Laura Partamies, vuodesta 2018 Johanna Kuusisto). Vuodesta 2013 alkaen kulttuuri- ja nuoriso-ohjaajan työ vakinaistettiin seuraavin prosentein: 60 % kulttuuri ja 40 % nuoriso. Vuoden 2014 marraskuussa kuntaan palkattiin kulttuuriohjaaja, joka toimi hoitokunnan sihteerinä. Nimike vaihtui vuoden 2018 alussa taas kulttuuri- ja nuoriso-ohjaajaksi. Vuoden 2021 alusta nimeke vaihtui kirjasto- ja kulttuurikoordinaattoriksi, seuraavin prosentein: 40 % kirjastoa ja 60 % kulttuuria.

Juvan Kotiseutu- ja museoyhdistys ry osallistui Pattoi-työryhmän toimintaan, ja se toteutti myös oman Pattoin perinteenkeruuseen liittyvän hankkeen ja Pattoin perintötalo -julkaisun. Yhdistys on edustettuna Pattoin hoitokunnassa. Perintötalo kuuluu Savonlinnan museon ohjauksen ja neuvonnan piiriin, mikä on pääsääntöisesti maksutonta virkatyötä. Päävastuu perintötalon toiminnasta lankeaa Juvan kunnalle.

Taloushallinnosta vastaa Juvan kunta. Pattoin perintötalon hankkeiden ja tulevan toiminnan pesämunan muodostivat sekä testamenttilahjoituksen sisältämä rahaosuus että kiinteä omaisuus eli metsä. Perinnöstä saadut rahavarat käytettiin loppuun vuoden 2007 aikana. Lisärahoitusta saatiin metsänmyyntituloista, hankkeista, Suorannan palstan maapohjan myynnistä sekä Metso-sopimuksesta.

Pattoin perintötalo kuuluu kunnan talousarviossa sivistyslautakunnan talousarvioon vapaa-aikatoimen alle omalla kustannuspaikallaan käyttötalouden osalta, investoinneissa tarpeen mukaan. Tunnuslukuissa seurataan Pattoin kävijämäärää. Talousarvion palvelusuunnitelman mukaan yhtenä ”kulttuuripalveluiden tehtävänä on edistää kulttuuritoimintaa sekä ylläpitää ja kehittää Pattoin perintötalon ja Partalan museoalueiden toimintaa.”

Pattoin metsien hoito on eriytetty muista Juvan kunnan omistamien metsien hoidoista. Pattoin metsistä saatavia tuloja käytetään perintötalon ylläpitämiseen, ja vuodesta 2023 lähtien metsien hoidosta vastaa hoitokunta. Pattoin metsistä tehtiin metsänhoitosuunnitelma vuosille 2005–2014, ja Etelä-Savon metsänhoitoyhdistyksen metsäasiantuntija Jari Parkkinen teki metsäkierroksen Pattoin metsissä ja koosti 17.3.2021 raportin käynnistään.

Juvan kunta teki valtiolle esityksen Pattoin metsien suojelemisesta kahdella noin 7,4 hehtaarin määrälalla, jotka ovat pääasiassa iäkstä, hoitamatonta, luontaisesti kehittyntä ja valtion olemassa olevaan suojelukiinteistöön rajautuvaa sekahavupuumetsää. Etelä-Savon ELY-keskus suostui 4.2.2013 hakemukseen ja esitti aluetta rauhoitettavaksi luonnonsuojelualueeksi. Korvussumma perustui metsätalousinsinööri Markku Heikkisen 4.2.2013 laatimaan korvausarvioon, ja puustotiedot perustuivat Mhy Metsä-Savon tekemään kuvioittaiseen arvioon. Maapohjan arvoa ei huomioitu, koska se jäi maanomistajan omistukseen. Puun hintavaihteluiden tasaamiseksi käytettiin METLAN metsätilaston puukauppaa ajalta 1.1.2010–31.12.2012. Metsätalousarvoksi määräaloille laskettiin 83 119 euroa, josta esitettiin maksettavaksi korvauksena 41 500 e (osittaiskorvaus voi olla korkeintaan 50 % alueen käyvästä metsätalousarvosta). Juvan kunnanhallitus hyväksyi Etelä-Savon ELY-keskuksen esityksen yksimielisesti 15.4.2013 (khall ptk § 122). Määräalat muuttuivat luonnonsuojelualueeksi, maapohja jäi kunnan omistukseen ja korvaus käytetään Pattoin tulevien hankkeiden omarahoitusosuutena.

Suojelualueen perustamisella toteutettiin Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) tavoitteita. Suojelualueella on kielletty:

- ✿ rakennusten rakennelmien laitteiden, teiden ja polkujen rakentaminen
- ✿ metsänhakkuu sekä muu kasvien tai niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen
- ✿ turpeen nostaminen sekä muu maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja sen aineiden ottaminen

- 🌀 ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen
- 🌀 liikkuminen moottoriajoneuvoilla
- 🌀 muu toiminta, joka muuttaa haitallisesti alueen maisemakuvaa tai vaikuttaa epäedullisesti kasvillisuuden ja eläimistön säilymiseen

Suojelualueella sallitaan:

- 🌀 marjastus ja sienestys
- 🌀 liitekartalle merkityn uran käyttö metsätalouden kuljetuksiin
- 🌀 alla tarkoitetun hoitosuunnitelman mukaiset toimet sekä luonnonsuojeluviranomaisten luvalla tehtävä suojelualueen rakennepiirteiden ja lajistonkartoitus

Edellä olevista määräyksistä voidaan Etelä-Savon ELY-keskuksen luvalla poiketa, jos poikkeaminen ei merkittävästi heikennä alueen luontoarvoja tai se on luonnonsuojelun alueen hoidon ja käytön kannalta perusteltua. Alueelle laaditaan tarvittaessa hoitosuunnitelma alueen luontoarvojen säilyttämiseksi ja parantamiseksi. Hoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä maanomistajien ja valtion luonnonsuojeluviranomaisten kesken. Maanomistaja hyväksyy ja luonnonsuojeluviranomainen vahvistaa hoitosuunnitelman.

Perintötalon kiinteistönhoidosta vastaa vuonna 2013 perustettu Järvi-Saimaan Palvelut Oy (Juvan, Rantasalmen, Sulkavan ja Mäntyharjun kuntien sekä Etelä-Savon hyvinvointialueen omistama kuntatekniikan palveluyhtiö), jonka kanssa tehdään (vuosittainen) kiinteistönhuoltosopimus. Isännöintivastuu siirtyi vuoden 2017 alusta lähtien kunnan tekniselle johtajalle. Pattoista ei peritä sisäistä vuokraa.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

5. Hoitokunta kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.
6. Hoitokunta pitää kirjekokouksia (kirjeellä ja/ tai sähköpostilla) sellaisista asioista, jotka eivät välttämättä vaadi kokoontumista.
7. Museosuunnitelma käydään läpi vähintään kerran vuodessa työrukkasessa tai hoitokunnassa ja sen hetkinen toteuma kirjataan ylös.
8. Ennen kiinteistönhuoltosopimusta solmittaessa ollaan tarvittaessa yhteydessä tekniseen johtajaan (tarpeettomat ja/ tai lisättävät työt).
9. Kiinteistönhuoltosopimuksesta pyydetään kopio hoitokunnan käyttöön.
10. Hoitokunta tai työrukkanen järjestävät tarpeen tullen kiinteistönhoidosta vastaaville kevät- ja/ tai syyskatselmuksen, jossa käydään läpi akuutteja, vireillä olevia ja tulevia hoitotarpeita.
11. Laaditaan suunnitelma Pattoin henkilöstöresursseista (kunta, maakuntamuseo, kotiseutu- ja museoyhdistys, muut).
12. Selvitetään perintötalon mahdollisen säätioittamisen edellytykset.
13. Ajantasaistetaan metsäsuunnitelma.
14. Selvitetään ns. Metso-rahojen käyttöperiaatteet (riskitön sijoittaminen/ kajoamattomuus pääomaan).

7. Tutkimus

7.1 Perinteenkeruuprojekti ja museojulkaisu

Pattoin tilan ja omistajasuvun historian selvitystä varten perustettiin oma hanke. Se alkoi kesällä 2005 ja päättyi vuoden 2007 lopussa. Hanketta hallinnoi Juvan Kotiseutu- ja museoyhdistys ry ja siihen saatiin rahoitus RaJuPuSu Leader ry -hankerahoituksen kautta. Hankkeen tavoitteena oli Pattoin kulttuuriperinnön tallentaminen, sekä herättää kiinnostus ja arvostus oman kotiseudun perineen vaalimiseen.

Hanke toteutettiin keräämällä muistitietoa Pattoin asukkaista ja elämisestä haastatteluin sekä selvittämällä tilan historiaa asiakirjojen ja muun lähdeaineiston pohjalta. Tallennustyön tekivät kansatieteen opiskelija Kirsi Vertainen ja paikallinen asiantuntija Risto Kähärä. Perinteenkeruuprojektin selvitystyö oli tieteellisesti määriteltä. Kirsi Vertainen teki sitä osana kansatieteen opiskelujaan eli työstä valmistui pro gradu -tutkielma vuonna 2008 ("Kyllä sähkötkä hyvät on, mutta ei myö tarvita" – Neljännen sukupolven selviytymisstrategiat etelä-savolaisella talonpoikaistilalla, Turun yliopisto, humanistinen tiedekunta, kulttuurien tutkimuksen laitos, kansatiede). Aineistosta tehtiin myös mustavalkoinen, 74-sivuinen A4-moniste, Pattoin kulttuuriperintö, joka toimi hankkeen loppuraporttina.

Monisteesta oli tarkoitus muokata joko Pattoin historiasta kertova näyttävämpi julkaisu tai julkaista moniste sellaisenaan myytäväksi. Ensiksi mainittu toteutui, kun Juvan Kotiseutu- ja museoyhdistys ry kustansi ja julkaisi heinäkuussa 2010 Pattoin perintötalo -kirjan. Tämän 110-sivuisen kirjan kirjoittivat Kirsi Vertainen ja Brita Suokas, ja siitä otettiin 300 kappaleen painos. Pro gradu -työstä, monisteesta ja julkaisusta hyötyvät perintötalon näyttely, esittely ja yleisöpalvelu sekä kokoelmatyö. Juvan Kotiseutu- ja museoyhdistys teki Juvan kunnan kanssa kirjallisen sopimuksen kirjan myymisestä perintötalolla, mutta myi vuonna 2018 koko painoksen Juvan kunnalle. Kirjan painos myytiin loppuun vuonna 2022.

7.2 Tutkimustyö

Pattoin oma tutkimustyö keskittyy hankkeen aikaiseen historialliseen ja kansatieteelliseen tutkimukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa rakennus-, ympäristö-, esine- ja historiatietojen syventämistä ja tämän tiedon tuomista tulevaisuudessa kävijöiden tietoon opastuksen ja näyttelyiden/sisustusten avulla. Virka- ja hoitokuntatyöstä ei pystytä osoittamaan tällaiseen suurtä työpanosta – käytännössä oma tutkimustyö painottuu vuositeeman toteuttamiseen.

Pattoi rakennuksineen, esineistöineen, toimintoineen, ympäristöineen ja perinnebiotooppeineen voidaan tarjota myös ulkopuoliselle tutkimusaineistoksi. Ensimmäinen tällainen tutkimustyö oli Veera Meinanderilta huhtikuussa 2016 valmistunut Pattoin taikamerkkien kartoitus (seminaarityö, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu/restaurointi).

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

15. Pattoita tarjotaan – mahdollisuuksien mukaan palkalliseksi – opinnäytetyöksi tai vastaavaksi työksi (esim. Museoviraston avustus + kunnan 20 % omarahoitusosuus). Työn on tuettava Pattoin yleisöpalvelua.

8. Kokoelmat

8.1 Sisältö

Pattoin perintötalo eli talomuseo koostuu tilan rakennuksista ja miljööstä sinne kuuluvine rakennelmineen ja esineineen. Museon tallennuskohteena ja -alueena on Pattoin tila ja siihen liittyvä elämä. Kokoelmissa on esineistöä, valokuvia, kirjallisuutta ja asiakirjoja. Kokoelmat pitävät sisällään tilan agraarisen elämäntavan koko kirjon: asumisen, elämisen, elinkeinon harjoittamisen, sosiaaliset suhteet, tapakulttuurin jne. Kokoelmat

ajoituvat pääsääntöisesti 1900-lukuun, mutta Pattoin oman, päärakennuksen vintillä sijaitsevan ns. museo-kokoelman esineet voivat olla myös 1800-luvulta.

Hankkeiden aikana muodostui osittainen kuva tilalta poistuneista esineistä. Anna Regina vei osan esineistöstä mukanaan muuttaessaan asumaan Juvan kirkolle ja jakoi niitä sitten sukulaisilleen ja tuttavilleen. Samoin tilalta aiemmin muuttanut Aaro vei osan esineistä mukanaan. Osa näistä esineistä on palautunut takaisin Pattoille. Tilalta myös varastettiin esineitä ennen hankkeiden alkua. Näistä tärkeimmät ovat puukantinen Raamattu päärakennuksesta ja käsikivet vaunuliiteristä.

8.2 Vastaanotto ja poisto

Museoon ei kerätä sellaista uutta ja täydentävää esineistöä, joita ei ole käytetty Pattoilla tai joilla ei ole yhteyttä tilaan ja sen asukkaisiin (talmuseon periaate). Esim. poikkeuksena on Anna Reginan vanhainkodissa käytössä ollut esineistö: valokuva-albumien sisältämät kuvat ja tyhjennetyt albumit, Annan käsilaukku ja 90-vuotisjuhlakortit yms. on arkistoitu hankehyllään kunnanvirastotalon arkistossa. Valokuvat on numeroitu ja säilötty arkistokuoriin ja laatikoihin samoin kuin esinekuvat. Kuvista on myös skannattu digitaaliset versiot arkistoon. Kuvat ja esineet vanhainkodilta olivat käytössä jo kotiseutu- ja museoyhdistyksen kansatieteellisen selvityksen yhteydessä, hieman ennen kuin varsinaiset Pattoita koskevat kunnan hankkeet alkoivat. Vanhainkodilta tuodut tavarat ovat numeroituja (4.N.1–14) – esineet kirjasi ja kuvaili Ville Laitinen ja valokuvasi Timo Auvinen.

Tilan kokoelmiin ei oteta vastaan esineitä kuin kymmenen käskyä vastaanotosta -toimintaohjeen perusteella. Käytännössä Pattoin kokoelmia voidaan täydentää tilan omalla, mutta sieltä syystä tai toisesta muualle kulkeutuneella esineistöllä yms. Perintöalo pidetään siis aitona esineistöltään. Keruutyötä on tehty lähinnä arkisto- ja valokuva-aineiston osalta perinteenkeruuprojektiin liittyen. Ensimmäinen ns. ulkopuolelta vastaanotettu esine oli v. 2008 esiliina. Syyskesällä 2009 kolme ihmistä tarjosi esineitään perintöalolle, jotka otettiin vastaan (hoitokunnan kokouspöytäkirjat 5–6/2009). Tässä vaiheessa määriteltiin kymmenen käskyä vastaanotosta, jotka hyväksyttiin hoitokunnan kokouksessa 23.10.2009, ja joita ryhdyttiin soveltamaan heti.

Kymmenen käskyä vastaanotosta
I. Pattoin perintöalan esinekokoelmiin voidaan vastaanottaa vain Pattoin tilalla ollutta, mutta sieltä syystä tai toisesta pois kulkeutunutta esineistöä. Tämä periaate koskee myös kirjojen, valokuvien, arkistoaineiston yms. vastaanottoa.
II. Jos esine on jo hyvin edustettuna Pattoin perintöalolla, niin sitä ei ole syytä vastaanottaa.
III. Jos tarjotun esineen kunto on huono, niin sitä ei ole syytä vastaanottaa kuin erityistapauksessa. Mahdollisissa muissa epäselvissä tapauksissa esineistöä ei ole syytä vastaanottaa ennen riittävää selvitystä.
IV. Pattoin perintöalan kokoelmiin ei pidä vastaanottaa sellaista esineistöä, mitä ei pystytä säilyttämään asiallisesti tai lain mukaisesti.
V. Jokainen vastaanotettu esine aiheuttaa kuluja Pattoin perintöalolle.
VI. Pattoin perintöalan esineistön vastaanotosta päätetään yksinomaan Pattoin hoitokunnan kokouksessa.
VII. Jos henkilö haluaa lahjoittaa esineen Pattoin perintöalolle, niin hänen on otettava ensin yhteys jo-honkin hoitokunnan jäseneseen ja kerrottava nimensä, yhteystietonsa, sekä miten hänen lahjaksi tarjoaman-sa esine liittyy Pattoihin, mitä kautta ja milloin hän on saanut esineen, mikä on esineen kunto ja onko hän esineen ainoa omistaja.

VIII. Lahjoitus on oikeustoimi, jolla lahjoittaja luovuttaa kaikki oikeudet lahjansaajalle (Pattoin perintöalo/Juvan kunta) eli lahjoittajan oikeudet esineeseen lakkaavat.
IX. Lahjoitus toteutuu, jos lahjan saaja (Pattoin perintöalo/Juvan kunta) ottaa lahjoituksen vastaan.
X. Lahjoitus tehdään aina kirjallisesti täyttämällä ja allekirjoittamalla vastaanottolomake, josta kumpikin osapuoli saa oman kappaleensa.

Tällaisille talon ulkopuolisille esineille luotiin museokokoelmiin oma päänumero, ja esineet luettelointiin ja kuvattiin kesäkuussa 2010. Osa esineistä siirrettiin museokokoelmasta erillään olevaan ns. käyttökokoelmaan. Esineiden vastaanotossa oltiin yhteydessä lahjoittajiin ja selvitettiin esineiden yhteys Pattoin tilaan. Selvitystyön aikana myös luotiin juridisesti pätevä vastaanottolomake ulkopuolisia lahjoituksia varten (LIITE 3). Lomake päivitettiin maaliskuussa 2023. Vuoden 2010 toukokuussa hoitokunnalle tarjottiin lisää esineitä, ja elokuussa hoitokunnan kokouksessa päätettiin ottaa esineet vastaan; näistä kaksi esinettä siirrettiin käyttökokoelmaan. Loppuvuonna 2016 otettiin vastaan Raili Kauppinen lahjoitus: Anna Reginalta lahjaksi saatuja pirttoja ja Anna Reginan kutomasta kankaasta valmistettu jakkupuku (htk:n kok.muistio 29.8.2016, 9§).

Rakennuksista ja niiden läheltä on löytynyt esineitä, joita ei ole liitetty museokokoelmiin – löydöt on vain listattu. Tällaisia löytöpaikkoja ovat olleet mm. päärakennuksen kuistin alus ja pajan rauniot. Aittarivin takana sijaitsee puolestaan kaksi tunkiota. Näistä nuorempi tunkio on käyty läpi, ja siitä löydetty 167 esinettä ovat toistaiseksi säilytyksessä pärehöyläkatoksen viereisessä ladossa. Syksyllä 2009 vanhemman tunkion päältä löydettiin tallin alkuperäinen tuuliviiri. Hankkeiden aikana kokoelmista on poistettu esineitä, mikäli ne ovat tuhoutuneet tai niiden kunto on huonontunut oleellisesti.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

16. Noudatetaan kymmenen käskyä vastaanotosta -toimintaohjetta.
17. Esinepoistoista päätetään yksinomaan hoitokunnassa. Ristiriitatilanteissa päätökseksi tulee omistajan eli Juvan kunnan kanta.

8.3 Inventointi, luettelointi, arkistointi ja valokuvaus

Esinekokoelmat on inventoitu ja dokumentoitu nykyisillä paikoillaan vuosien 2006–2007 aikana. Kaikkiaan esineitä on n. 2 900 kappaletta. Eniten käyttöesineitä on aitoissa n. 800 kpl, seuraavaksi eniten päärakennuksessa 600 kpl sekä navetassa ja tallissa yhteensä 200 kpl. Esineistä on laadittu tilakohtaiset inventointiluettelot ja esineiden sijoituspaikat on piirretty rakennusten pohjakaavoihin. Esineet on luettelointiin ja puhdistettu kevyesti. Arkoja tekstiilejä lähetettiin Jyväskylän konservointikeskukseen. Inventoinnista ja luetteloinnista vastasivat Henrika Suna (2006), Kirsi Vertainen (2005–2007), Hanna Kemppainen (2007), Olli Virta (2007), Ville Laitinen (2007) ja Brita Suokas (2006–2007). Vuosien 2009–2010 ulkopuoliset esinelahjoitukset luettelivat Brita Suokas, Timo Auvinen ja Marina Purhonen. Esineisiin liittyvää kontekstittietoa on saatu perinteenkeruuprojektista, mutta sitä ei ole liitetty esinelomakkeisiin kuin satunnaisesti. Luetteloimattomia/inventoimattomia esineitä voi tulla kuitenkin jatkossa vastaan. Pajan esineistö päätettiin jättää luetteloinnin ulkopuolelle, mutta esineistä käytiin läpi, valokuvattiin ja pakattiin pahvilaatikoihin v. 2017–2018 aikana.

Esineet ja valokuvat on luettelointiin manuaalisesti niille tarkoitettuihin paperilomakkeisiin, ja esineiden valokuvat ovat erillään luettelointilomakkeista. Maakuntamuseon CollectionPro-kokoelmätietokanta otettiin käyttöön huhtikuussa 2019, ja tämä mahdollista samalla maakunnallisen kokoelmätietokannan käyttöönoton, ks. luku 8.5.

Pattoin omat (museokokoelmiin kuuluvat) valokuvat ja asiakirjat luettelointilomakkeineen ja arkistoluettelointineen on liitetty kunnan päätearkistoon hankehallinnoijan eli arkistonmuodostajan mukaiseen arkistoon. Sa-

malla tavalla on menetelty haastatelluilta saatujen valokuvien, asiakirjojen tai niiden kopioiden suhteen, sekä itse kerätyn materiaalin kuten haastattelunauhujen, litterointien, asiakirjakopioiden ja muistiinpanojen suhteen. Aineistoista on laadittu arkistoluettelot (työ Timo Auvinen, ohjaus Juvan kunnan arkistinhoitaja Heini Meinander).

Tilat Pattoilla on valokuvattu mustavalkofilmille siten, että kuvista voidaan hahmottaa mitä esineitä kussakin tilassa on ollut ja miten ne ovat sijainneet siellä. Lisäksi jokainen yksittäinen esine on kuvattu luettelointia ja siihen liittyvää identifiointia varten. Esineiden valokuvauksesta huolehti Juvan kamerakerho ry. Myös luetteloijat kuvasivat esineistöä lähinnä esineryhmittäin ja suhteessa sijaintipaikkoihinsa ja toisiin esineisiin. Timo Auvinen arkistoi Pattoin kuvamateriaalia hankkeiden rahoituksen ulkopuolella kuntouttavan työtoiminnan hankkeen kautta vuosina 2008–2010.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

18. Toinen, vanhempi tunkio inventoidaan, ja mahdollisten löytöjen vaatimista toimenpiteistä tehdään päätös hoitokunnassa.
19. Pattoita koskevat arkistoinnit kunnan päätearkistossa käydään läpi ja tarpeen tullen järjestetään uudelleen. Mm. monista dokumenteista/lähdeaineistosta ei selviä, missä alkuperäiset ovat tai mitä kautta ne on tilattu.
20. Digi- ja paperikuvien säilyvyys ja säilyttäminen ja sijainti tarkastetaan v. 2023 (tarkistettu viim. v. 2017), ja tarpeen tullen säilyttämistä parannetaan.

8.4 Hoito ja säilytys

Sekä olemassa olevien, että vastaanotettavien esineiden määrä ja laatu tulee olemaan rajattu. Jos esine rikkoutuu niin pahasti, että se on poistettava kokoelmista, niin uutta vastaavaa ei tule tilalle. Tästä on hyvä eli huono esimerkki saunan muoviampäreiden rikkoutuminen hankkeiden aikana. Ämpäreitä ei pidetty museoesineinä, vaan niitä käytettiin naulojen säilytykseen, mistä syystä ne rikkoutuivat. Uusia ämpäreitä ei tule tilalle. Suurimmat vahingot museon esineille aiheuttavat museon omat työntekijät.

Toinen – huomaamattomampi – uhka esineille on sopimattomat säilytystilat, joiden takia esineiden kunto heikkenee vähitellen. Osalle Pattoin esineistöä tarvitaan erillistä säilytystilaa joko pysyväisluontoista tai talvisäilytystä varten. Osa Pattoin esineitä on säilytyksessä Partalassa lämpimässä säilytystilassa, ja tällaista säilytystilaa tarvitaan jatkossakin. Pattoin suojamatot siirretään talveksi lämpimään tilaan ja patjat säilytetään suorina pöytien päällä.

Pattoilla esineistä on huolehdittava ennakoivalla konservoinnilla. Lämpöön ja kosteuteen ei juuri voi vaikuttaa, mutta valon vaikutusta voidaan vähentää. Tämä tarkoittaa auringon lämpö- eli IR-säteilyn ja ultraviolettisäteilyn poistamista/vähentämistä ja valaistuksen keston vähentämistä. Valaistuksen määrään eli valon voimakkuuteen (lux) ei voi vaikuttaa – aurinko paistaa tai on pilvessä.

Päärakennuksen ikkunoihin – tupaa lukuun ottamatta – asennettiin marraskuussa 2021 aukioloajan ulkopuolella pidettävät suojaverhot, jotka torjuvat niin auringon näkyvää valoa, UV-säteilyä kuin lämpösäteilyä. Täten niin esineistön, kuin kamarien tapettien ikääntymistä voidaan hidastaa. Myös vintin haukkaikkunat peitettiin sisältä samasta syystä mustalla liitutaulumaalilla maalatuille vanerilevyillä. Syksyllä 2022 vilja- sekä mankeliaitän toisen kerroksen ikkunat peitettiin sisältä kuten päärakennuksen vintillä.

Vuosien 2012–2013 aikana Rauni Pietikäinen valmisti maakuntamuseon ohjeen mukaan pehmustettuja henkareita päärakennuksen vaatteiden säilytystä varten.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

21. Rakennuskatselmuksen yhteydessä (ks. kohta 31) pidetään samanaikaisesti kokoelmien katselmus.

22. Kokoelmiin kuuluvat – ja aselain alaiset – ampumatarvikkeet hävitetään tai luovutetaan poliisille. Pakkaukset säilytetään, ja myös nallitetut hylsyt säilytetään ampumisen jälkeen.
23. Hankitaan uudet, mahdollisuuksien mukaan vanhoja muistuttavat vahakankaat, ja sijoitetaan ne vanhojen vahakankaiden päälle. Väliin laitetaan pestyä puuvillakangasta, joka tarkastetaan ja tarpeen tullen vaihdetaan kerran vuodessa uuteen.
24. Vaihdetaan tuvan ikkunoiden suihkuverhot uusiin, ja siirretään vanhat suihkuverhot säilytykseen*. Uudet suihkuverhot merkitään, ettei niitä jatkossa sekoiteta kokoelmaesineiksi. Vanhoista suihkuverhoista otetaan valokuva, joka jää tupa- näyttelyille. Peruste: ”Kokoelmiin kuuluvia verhoja ei saa käyttää näyttelysisustuksissa, vaan ne on korvattava kopioilla.” Opas paikallismuseon hoitoon, s. 89.
25. Etsitään päärakennuksen kuistin ja porstuan lattioille korvaavat matot. Siirretään vanhat matot säilytykseen. Uudet matot merkitään, ettei niitä jatkossa sekoiteta kokoelmaesineiksi. Peruste: ”Kokoelmiin kuuluvia mattoja voi käyttää vain, jos ne on sijoitettu niin, että kävijät eivät niille astu.” Opas paikallismuseon hoitoon, s. 89.
26. Toteutetaan patjojen talvisäilytys vaakatasossa pukkipojdyillä tms. orrella säilyttämisen sijaan.
27. Teetetään loppuille päärakennuksen vaatteille pehmustetut henkarit.

8.5 Maakunnallinen PaMu-kokoelmatietokanta

Joulukuussa 2022 Patooin perintötoialolle luotiin oma osio maakunnalliseen PaMu-kokoelmatietokantaan**, kun Juvan kunta liittyi sopimuksella tietokannan käyttäjäksi. Tietokannan tarjoaa korvausta vastaan Savonlinnan museo. Tietokanta on toteutettu ohjelmiston jakelumallilla (SaaS), jossa palveluntarjoaja ylläpitää tietokantaohjelmistoa Suomessa sijaitsevilla palvelimillaan ja tarjoaa palvelun Juvan kunnalle internetin välityksellä.

Tietokantaan voidaan tässä vaiheessa syöttää vain esinetietoja ja esineiden kuvia (käytännössä kaikenlaisia mediataietoja), ja tavoitteena on parantaa Patooin kokoelman hallintaa. Patooin osalta syöttöä ei ole vielä tehty, mutta Juvan museon kokoelmatietoja siirrettiin vuonna 2022 tietokantaan. Tietokanta ei ole julkinen, vaan julkinen osuus toteutetaan tulevaisuudessa Finna-hakupalvelukokonaisuuden kautta. Tietokannan pääkäyttäjä on maakuntamuseotutkija Jorma Hytönen, ja Juvalla tietokannan hallintakäyttäjä on kirjasto- ja kulttuurikoordinaattori Johanna Kuusisto.

8.6 Maakunnallinen museosuunnitelma

Joulukuussa 2022 julkaistiin maakunnallisen museosuunnitelman ensimmäinen osio, joka keskittyi kokoelmatyöhön (kokoelmapoliittinen ohjelma ja vastaanoton yleiset kriteerit) vuosille 2023–2026. Patooin perintötoialo on esillä muiden paikallismuseoiden tapaan julkisessa osiossa (etelasavonmuseot.fi/museotyo), ja ei-julkisessa osiossa käytiin läpi vuosien 2013–2014 tallennusjakoselvitys sekä tallennuksen, luetteloinnin ja säilytyksen tilanne kuin myös akuutit työt ja niiden aikataulutus.

* Säilytys koko alalta täysin vaakatasossa ilman jännitteitä ja laskoksia tai laatikossa laskostettuna ja rypytyllä silkkipaperipötkylöillä tuettuna.

** PaMu = PaikallisMuseot.

9. Rakennukset ja ympäristö

9.1 Kuvaus

Pattoin pihapiiriin johtaa metsän halki kulkeva, luonnonsorainen hiekkatie. Vuoden 2018 alussa tie nimettiin virallisesti Pattointieksi. Tilan talouskeskusta ympäröi kivijalusta-aitojen reunustamat pellot sekä metsäalueet. Hankkeiden aikana osaan kivijalusta-aitaa pystytettiin riuku- ja särentäaitaa. Pihapiiri jakaantuu päärakennuksen molemmille puolille. Miespihan puolella on kulmaukseen sijoitetut aittarivit ja kivipuutekaivo. Karjapihan puolella on navetta sekä luhdillinen vaunuliiteri-talli-lampolarakennus, jonka päässä on uudempi huussi. Pihojen välissä on huussi-liiteri, jonka liiteriosa on rekonstruktio. Sauna sijaitsee tulotien varrella, ahon laidassa, samoin kuin puimalato, lato kylkiäisineen ja riihen kiukaan raunio. Kellari ja paja sijaitsevat miespihan eteläpuolella.

Tilan kaakkoiskulmassa sijaitsee romahtanut hirsinen lato. Sen ovi otettiin talteen navetan vintille syksyllä 2010. Tällä talteen ottamisella jatkettiin tavallaan talon tapaa, sillä vanhoja ovia on kierrätetty rakennuksissa. Toukokuussa 2009 myydylä Suorannan ulkopalstalla on kaksi hirsirunkoista heinälatoa, joissa toisessa on pelti- ja toisessa huopakatto.

Pihapiirin rauha säilytetään ja Pattoihin ei johdeta sähköä, jotta tilan alkuperäinen luonne säilyy. Kylälaisten hiihtolatu saa kulkea tietä myöten; sisään tuloteiden porttien sivuille on jätetty aukkoja. Erikseen raivattu ja merkitty moottorikelkkareitti kiertää pihapiirin. Pihalle pääse tarvittaessa ajamaan autolla, mutta paikoitusalue on rakennettu noin 200 metrin päähän 30 henkilöautoille ja kahdelle bussille. Tapatumapäivinä parkkipaikka on osoittautunut riittämättömäksi, joten autoja on pysäköity myös pihan etuosaan. Nykyistä parkkipaikkaa ei pysty laajentamaan, koska toisella puolella on vastassa suo ja toisella kallio.

Museokävijän on tärkeää päästä näkemään tilan kokonaisuus, sen monipuolinen rakennuskanta ja ympäristö. Kävijöille tarjotaan mahdollisuus kuljeksia Pattoin alueella laidun- ja peltoalueisiin ynnä muihin ympäristökohteisiin tutustuen sekä rakennusten sisätiloihin kurkistaen tai niissä viivähtäen. Kaikkiin tiloihin ei tarvitse päästä sisälle, vaan rakennuksen funktiota, suhdetta tilan muihin rakennuksiin ja osuutta tilan kokonaisuudessa voi hahmottaa myös rakennuksen ulkopuolelta käsin. Aidat ja portit ohjaavat kävijöitä kulkemaan tietyillä alueilla ja kulkuväylillä. Kulkua ohjaavat myös ympäristöhoitotyöt – yleisön käytössä olevat kulkuväylät pidetään avoimina.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

28. Romahtanut hirsinen lato tilan kaakkoiskulmassa tarkastetaan ja vähintään valokuvataan (selvitetään myös mahdolliset aikaisemmat kuvat ladosta). Mikäli jäänteet ovat säilyneet riittävässä määrin, niin laaditaan rakennuksesta kirjallinen kuvaus.

29. Rajankäynti/-raivaus – tarvittaessa mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä naapureiden kanssa. Ensimmäisenä kohteena Kirkkoharjunportin viereinen kolmiomainen kappale.

9.2 Rakennusten ja rakenteiden kunnostus v. 2005–2010

Kunnan, kotiseutu- ja museoyhdistyksen, ympäristökeskuksen ja maakuntaliiton edustajat kävivät tarkastamassa Pattoin tilan ja rakennukset syksyllä 2004. Käynnin pohjalta laadittiin rakennusten restaurointia ja korjausta varten karkea suunnitelma ja kustannusarvio vuosille 2005–2008. Korjaustyön suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat alkuvaiheessa Etelä-Savon maakuntaliiton neuvonta-arkkitehti Maria Luostarinen ja kulttuurisihteeri Leena Orro, jotka aikatauluttivat ja priorisoivat korjaustyöt. Neuvonta-arkkitehdin suunnitelmat käsittivät niin rakennusten kuin aitojen, teiden ja ympäristön kunnostamisen. Kustannusarviossa huomioitiin myös päärakennuksen esineistön kunnostuskustannukset sekä rakennusten tulevat ylläpitokustannukset. Kustannusarviota ja aikataulua tarkennettiin myöhemmin vuosille 2006–2007. Vuoden 2008 alusta lähtien työstä vastasi edelleen rakennuskonservaattori Maria Luostarinen, jonka palvelut ostettiin mikkeliäiseltä Arkkitehtitoimisto Heikki Kirjalainen Oy:ltä.

Rakennusinventointi on tehty vuosina 2005–2006. Inventoinnista vastasi opiskelija Henrika Suna, jonka selvitys käsitti Pattoin rakennukset, rakennusosat ja aidat. Rakennukset ja miljöö myös kuvattiin. Rakennusten korjauksista on otettu valokuvia digitaalikameralla vuosina 2007–2010 arviolta 2 500 kappaletta. Osa kuvista on CD:llä/kiintolevyllä arkistossa, osa paperikuvina. Kuvaajina olivat mm. Simo Kaksonen, Ville Laitinen, Brita Suokas, Hanna Kemppainen ja Henrika Suna. Heidän ottamansa kuvat ovat päätyneet Juvan kunnan päätearkistoon arkistonmuodostajan eli hankehallinnoijan mukaisesti. Arkkitehti Kirsti Kovasen, rakennuskonservaattori Maria Luostarisen ja maakuntamuseotutkija Jorma Hytösen kuvat päätyivät kuvaajien organisaation arkistoon.

Käytännön töistä Pattoilla vuosina 2006–2010 vastasivat seuraavat henkilöt. Ympäristöpajan ja JJP-työllisyshankkeiden johdossa oli Juhani Mustonen. Kunnostushankkeiden työntekijöitä olivat artesaani Hanna Kemppainen, kirvesmies Jorma Myyryläinen, maanviljelijä-kirvesmies Esko Kaipainen, rakennuksen apumies Jukka Heinonen, rakennuksen apumies Keijo Purhonen, ympäristöhoidon työntekijät/rakennuksen apumiehet Harri Jokinen ja Rainer Hulden sekä rakennustyömies Harri Lappalainen. Ostopalvelua hankittiin muurari Seppo Hakuliselta, sepiltä Juha Häkkinen ja Jarkko Väisänen sekä kunnan teknisen toimen työntekijöiltä Olavi Malmberg, Hannu Malmberg ja Topi Kärkkäinen sekä Erkki Bagge. Kunnan rakennusmestarit Sauli Anttila ja Olli Kosonen, JJR-rakennuttamispäällikkö Janne Reijonen ja kuntatekniikan päällikkö Hannu Kapanen tekivät suunnittelu- ja valvontatyötä töiden käytännön toteutuksen yhteydessä.

Korjausperiaatteena käytettiin rakennuskonservoinnin perusperiaatetta, missä vanhoja osia käytetään mahdollisimman paljon ja uusittavat osat valmistetaan vanhan mallin mukaisilla kopioilla. Ajoituksellisesti rakennuskantaa ei lähdetty palauttamaan varhaisempaan asuun, vaan pitäydyttiin siinä viimeisen sukupolven asussa mihin tila ja sen rakennukset olivat muotoutuneet n. 1980-luvun puoliväliin mennessä. Tilalle ei johdettu sähköä eikä puhelinta, eikä niitä tulla johtamaan sinne tulevaisuudessakaan. Tilalle ei myöskään rakennettu vesijohtoputkia eikä viemäreitä, eikä niitä tulla rakentamaan sinne jatkossakaan.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

30. Selvitetään rakennusten inventoinnissa syntyneiden kuvien sijainti ja tarkistetaan niiden säilytys sekä todetaan kunto avaamalla/tulostamalla kuvia otannalla. Kuvia on arviolta n. 2 000 kpl.

9.3 Rakennusten ja rakenteiden kunnostus vuodesta 2011 eteenpäin

Hanketyöntekijä Brita Suokas kokosi Pattoin huolto ja kunnossapito -kansion, jota ei ole liitetty sen laajuuden vuoksi tähän museosuunnitelmaan. Kansio on säilytteillä Juvan kunnassa rakennuttamispäällikkö (Järvi-Saimaan Palvelut Oy) Timo Ruotsalainen työhuoneessa. Tiivistelmä kansion sisällöstä on Pattoin tilan kunnostus nähtävyydeksi -hankkeen hankemapissa kunnan päätearkistossa.

Päärakennuksen neljä sisäovea (päätykamari, umpkuppi, Aaron kamari sekä kyökin ja porstuan välinen ovi) kunnostettiin joulukuun lopussa 2014 höyläämällä karmeja ja kynnyksiä käsityökaluilla 2–3 mm, minkä jälkeen ovet sulkeutuivat moitteettomasti. Seuraavana vuonna kaikki päärakennuksen sisäovien lukot avattiin, puhdistettiin ja öljyttiin, avaimia teetettiin sekä edellisvuonna höylätyt kohdat maalattiin pellavaöljyvernissaan sävytetyillä väripigmenteillä (tarkemmin, ks. korjauskertomukset 3.9.2015 ja 16.12.2015). Työstä vastasi ES Perinnemestarit Pertunmaalta.

Kirvesmies Jorma Myyryläinen kunnosti navetan ajosillan keväällä 2017 ja aloitti kesällä 2018 ruumis- ja vilja-aitan vesikatteen uusimisen. Vuonna 2019 hän kunnosti ruumis- ja vilja-aitan vesikatteen ja vuonna 2021 miespihan verkkoaidan ja -portit puuosat. Vuodesta 2018 lähtien maakuntamuseotutkija on tehnyt kunnostustöistä yleisiä työselityksiä, mitkä on käsitelty hoitokunnassa ennen töiden aloittamista. Aidoista, ks. luku 9.5.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

31. Jokaisessa rakennuksessa tehdään vähintään kerran vuodessa – mieluiten sekä keväällä, että syksyllä – katselmus sisä- ja ulkopuolella.

9.4 Piha-, pelto- ja metsäalueiden sekä tien inventointi, kunnostus ja hoito

Pattoin alueen kasvillisuuden ja miljöön inventointi aloitettiin kesällä 2005, jolloin piha-alueen kunnostus myös aloitettiin. Miljöösuunnittelun opiskelija Riikka Kosonen inventoi pihan hyöty- ja koristekasvit syksyllä 2005 (LIITE 6). Kososen pohjatyöhön perustuvaa ympäristönhoitosuunnitelmaa sekä Marjaana Pajusen ja hanketyöntekijä Brita Suokkaan laatimaa peltojen raivaussuunnitelmaa toteutettiin kesällä 2007 talkootöin sekä palkattujen työntekijöiden voimin. Kesällä 2008 palkattiin puutarhuri Tiina Reijonen hoitamaan pihaa (omenapuiden ja marjapensaiden leikkaus, perennapenkki kunnostus). Kirvesmies Jorma Myyryläinen uusi marjapensaiden tuet v. 2020. Kirsikkapuita päärakennuksen päädyssä raivattiin ja puiden oksia harvennettiin rajusti kesällä 2021. Pihasta on kuollut kolme huonokuntoisinta omenapuuta vuoteen 2022 mennessä.

Lisäksi vuonna 2007 valmistui maatalous- ja piha-alueiden perinnebiotooppien kuvaus, mikä tarkoitti käytännössä pihan, vanhojen peltojen sekä metsälaidunten kasvillisuuden (n. 12 hehtaaria) inventointia ja alueiden hoidosta tehtyä hoitosuunnitelmaa (mm. aitaaminen, laidunnuksen ohjeistus, arvokkaiden biotooppien suojelun ylläpidon suunnitelmasta). Nämä perinnebiotooppien kuvaukset olivat pohjana vuonna 2010 valmistuneelle Pattoin perinnebiotooppien hoito –suunnitelmaselostuksella. Periaatteena on, että tilalle ei tuoda uusia kukkanjuuria, pihanurmikkosiemeniä tms., vaan kasveja – kuten perennoja, kirsikkapuita – lisätään omasta aineistosta (juuret, siemenet). Omenapuista otettiin pistokkaita joulukuussa 2015 (Laura Partamies ja Brita Suokas) ja lähetettiin Hirvensalmen taimistolle varttamista varten, mutta taimet paleltuivat kuoliaaksi talvella 2017–2018. Johanna Kuusisto ja Brita Suokas ottivat uusia versoja varttamista varten vielä elossa olevista omenapuista keväällä 2019. Ne toimitettiin kasvatettaviksi Leppävirralla Puutarha Nyyssönen taimistoon, ja ovat valmiita istutukseen vuonna 2023.

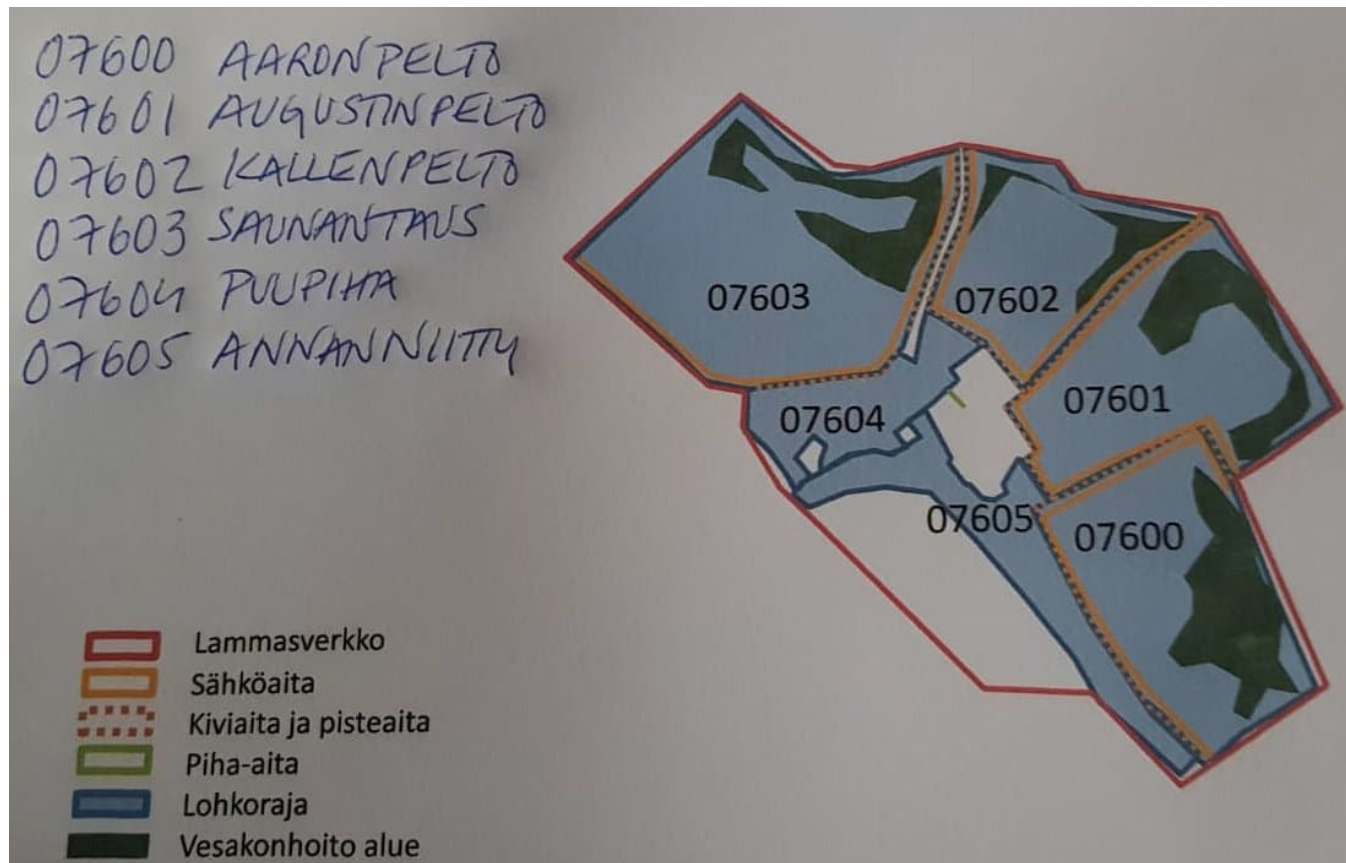
Pattoin perinnebiotooppisuunnitelmat 2007 -kansio on säilytyksessä kunnan päätearkistossa, ja tästä vanhemmasta, mutta laajemmasta aineistosta löytyvät mm. tiedot kivijalusta-aidoista.

Metsähallituksen suojeluohjelmien ulkopuoliseen metsiensuojelualueeseen liittyen Jarmo Halonen (Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut, Saimaan Luontotiimi) suoritti luontotyyppi-inventoinnin Pattoilla 9.–12.10.2007 (Maastokäynti Suoja-Pattoin tilalla lokakuussa 2007, raportti). Juven kunnan eli Pattoin perintötalon ja Suomen valtion rajalle saa pystyttää niille kohdin aidan missä sellainen on aitojen inventoinnin yhteydessä dokumentoitu kulkeneen. Aidan pystyttämistä haittaavat ja kivijalusta-aitaa rikkovat puut saa kaataa raja-alueella. Kivijalusta-aita kulkee lyhyen matkan aivan valtionmaan ja kunnan maan rajassa, muualla aitarakenteet ovat selkeästi kunnan maan puolella. Kahdessa kohtaa kiviaita leikkaa valtionmaan puolelle muodostaen pohjukan, jonka alalla eläimet saavat kuitenkin laidunmaa. Nämä kaksi aluetta ovat näkyneet kunnan maataloustoimiston tekemässä peltokartassa, johon on yhdistetty suojelualueen raja. Kartta on Pattoin hankarkistossa – tarpeen tullen uuden kartan voi pyytää maataloustoimistosta. Näiden kahden alueen paikkatieto päivittyy myös maataloustukijärjestelmän uusimisen yhteydessä vuonna 2023, kun kaikki tukea saavat alueet kartoitetaan ja pinta-alat mitataan.

Pellot, pihaniityt ja kaskimetsäalue Saunapellon takana vuokrattiin laidunmaaksi Suur-Savon Lampurit ry:lle ajalle 1.7.2010–30.4.2017. Vuokrasopimus ja alueelle haettava perinnebiotooppien ylläpidon ja hoidon sopimus (maatalouden erityisympäristötukijärjestelmässä) velvoittavat yhdistyksen vastaamaan alueen hoidosta sopimuskauden ajan siten, että laidunalueen kasvillisuus ja peltojen ulkoasu palautuvat paremmin vastaamaan tilan karjatalouden aikaista tilannetta. Juven kunnanhallitus jatkoi vuokrasopimusta 30.9.2013, ja siinä vuokra-alue laajeni 8,5 hehtaarista 10,7 hehtaariin. Samalla vuokra-aikaa jatkettiin 30.4.2019 saakka. Lampurien pyynnöstä vuokra-aikaa jatkettiin 8.6.2015 siten, että vuokra-ajan takarajaksi tuli 31.12.2020 ja että Suur-Savon lampurit voi siirtää sopimuksen edelleen yhdistyksensä jäsenelle. Sopimus uusittiin kesällä 2021, ja samalla muutettuun sopimuksen siirtämistä sekä muita ehtoja, joilla hoitokunta halusi tarkentaa toimintaa

Pattoilla sekä selkeyttää kunnan/hoitokunnan sekä lampurien oikeuksia ja velvoitteita. Sopimus on voimassa 1.1.2021–31.12.2027 (LIITE 4).

Vuonna 2013 JJP-paja rakensi Pattoille lammasaidat ja Suur-Savon lampurit toimivat työnjohtajina. Aitahanke viivästyi sillä lampaiden olisi pitänyt laiduntaa jo edellisellä vuonna. Kesällä 2022 Suur-Savon lampureista Pekka Teittinen ja Nora Korri vaihtoivat kaikki uusimista vaatineet tolpat koko laitumia ympäröivän verkkoaidan pituudelta. Juvan kunta maksoi aidan korjauksen niiltä osin, mihin puut olivat kaatuneet – muuten Suur-Savon lampurit maksoivat aidan uusimisen.

Pattoin peltokartta. Kuva Anne Konsti via Brita Suokas.

Kesän 2019 aikana Pattoin perintötalon niityt inventoitiin osana valtakunnallista perinnemaisemien inventointihanketta. Tilan vanhat pellot ja pihapiiri olivat jo ympäristösopimuksessa ja hoidossa, mutta niitä ei ollut koskaan tarkemmin inventoitu. Työstä vastasivat Etelä-Savon ELY-keskuksen biologit Hanna Huovinen ja Lauri Helenius, ja eri lajeja kirjattiin noin 70 kappaletta harmaalepstä tuoksusimakkeeseen. Pattoin niityt arvioitiin maakunnallisesti arvokkaaksi perinnebiotoopiksi (LIITE 7).

Kettulantieltä pihapiiriin johtava tie on sorastettu ja lanattu useaan kertaan kestääkseen ajoittain raskaankin työmaaliikenteen. Tienoja on avattu kaivinkoneella ja tiemaan poikki on tehty uusi rumpu uuteen paikkaan. Parkkialue on perustamisen jälkeen sorastettu ja tasattu toiseenkin kertaan sekä ympäröiviä ojanteita syvennetty. Vesakkoa on kaadettu ja suurempiakin puita on poistettu tiemaan laidoilta ja parkkialueen ja tien väliseltä kaistaleelta. Työt tehtiin vuosina 2007–2009. Kettulantieltä Pattoin parkkipaikalle johtavaa vuorisora-pohjaista tieosuutta sorastettiin 2010-luvun alkupuolella sepelillä. Jatkossa olisi pyrittävä käyttämään vuorisora, koska kyseessä on ”museotie” – toisaalta sepelillä sorastettu tien osa ei ole kulje kunnan maalla. Sekä parkkipaikan että Kirkkoharjuntien toinen portti rikkoontuivat talviaurauksessa v. 2018. Tämä on johtanut osin siihen, että asiakkaat ovat ajaneet museon pihaan autolla. Parkkipaikan luokse on laitettu kesäisin siirrettävä kulkueste.

Hankkeiden aikana piha-alueen heinät, pudonneet omenat yms. kasattiin tunkioksi navetan takana olevaan rinteeseen, osin pellon puolella. Rakennusjätteet ja raivattu puusto poltettiin roviolla saunan takana olevalla

pellolla – tuhkat nauloineen kerättiin pois ja haudattiin maahan mm. puimaladon taakse. Polttopaikalta löytyi osin nauloja sisältävää tavaraa vielä vuonna 2015.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

32. Omenapuista kevättalvella 2019 otetut pistokkaat istutetaan Pattoilla uusina taimina vanhojen puiden paikalle. "Varmuuskopiot" istutetaan muualle.
33. Marjapensaiden kunto tarkastetaan, ja pensaat leikataan sekä tarpeen tullen otetaan pistokkaita keväällä/syksyllä lajista riippuen.
34. Hoitokunnan sihteeri käy vuosittain Suur-Savon lampureiden kanssa läpi lampaiden laidunnuksen käytännöt.
35. Pattoin liittämisestä luomukeruualueeseen tehdään aloite kunnanhallitukselle.
36. Selvitetään Pattointien luonne (rasite, sopimukseen perustuva, ei mitään; tie- tai käyttöoikeuden haltija; yms.).

9.5 Aitojen inventointi, kunnostus ja ylläpito

Kivijalustallista aita on ollut eläinten aitauksissa kaikkiaan 1,6 km. Maahan pystytetyn aidan jäänteitä löytyi 650 m:n matkalta. Pihamaan ympärillä on maahan ja kivijalustaan pystytettyä pellon ja pihan sekä metsäniityn ja pihan välistä aita 75 m.

Henrika Suna inventoi ja piirsi säilyneet aidat, Maria Luostarinen piirsi ja kirjoitti rakentamishojeet, joita käytettiin ennallistamisessa ja Brita Suokas siirsi aitatiedot (mitä, missä ja kuinka monta metriä) kansikuvassa näkyvälle peltokartalle. Tarkemmat tiedot kivijalusta-aidoista löytyvät Pattoi perinnebiotooppisuunnitelmat 2007 -kansiossa, joka on säilytyksessä kunnan pääarkistossa.

Kivijalustaa, paikallisesti sanottuna kivijalka-aitaa on ladottu uudelleen vuonna 2006 kansalaisopiston kurssilla n. 40 m saunan alapuolelle tien varteen ja toiselle puolelle n. 30 m särentäaidan teon yhteydessä vuonna 2010. Aitoja on ennallistettu kolmen vuoden aikana. Vuosina 2009–2010 Pattoin pihapiiriin ja peltojen rajoille sekä metsän ja peltoalueiden ympärille on pystytetty riuku- ja särentäaitaa EAKR-rahoitteisen hankkeen työnä.

Heinäkuuhun 2010 mennessä aita oli ennallistettu kaikkiaan 870 m. Tästä määrästä maahan pystytettyä 9 riukua korkeaa aita on 180 m ja maahan pystytettyä 4 vaakariu'un aita 60 m. Kivijalustaan pystytettyä aita 4 tai 6 riukua korkeana on tehty 410 m ja 1 tai 2 riukua kivijalustan päälle valmistui 75 m. Lisäksi on tehty rekonstruktio kivijalustaan pystytetystä piikkilanka-aidasta siten että piikkilangan tilalla on käytetty vahvaa paimenpoikalankaa. Tätä aita, jossa on yksi riuku, kaksi metallilankaa ja vahvat puutolpat, valmistui 70 m. Hankkeiden päätyttyä taivasalla oli usean vuoden ajan kasoissa sekä haapahaljaksia, että kuusi- ja mäntyriuku- ja sekä tolppia. Haapahaljaksia lukuun ottamatta aitatavara on siirretty katon alle v. 2019–2022. Aitoihin liittyviä portteja ja veräjiä on tehty kymmenen kappaletta, kaikki ovat kooltaan ja malliltaan yksilöllisiä ja vuoden 2005 aitojen mallin inventointiin ja valokuvadokumentteihin perustuvia rekonstruktioita.

Aidantekoa jatkettiin toukokuussa 2011 Juvan kotiseutu- ja museoyhdistyksen Leader-rahoitteisella Aijanpano kivijalkaan -hankkeella. Työstä vastasivat Jorma Myyryläinen ja Raino Häkkinen. Nimensä mukaisesti aita pystytettiin kivijalkaan eli pellolta raivatuista kivistä rakennetun matalahkon kiviaidan päälle. Työ käsitti kiviaidan vieruksien raivaamisen, aitaravikoiden valmistamisen ja itse aidan teon, jossa seipäät ja riu'ut liitettiin kuusivitsaksilla aidaksi. Aita valmistui läheisen luonnonsuojelualueen rajalle yhteensä 336 m, josta 126 metriä oli tolppa-aitaa. Hankkeessa koottiin myös tietoa aitojen mallista ja aitaravikoiden käsittelystä sekä työhön liittyvän sanastoa. Hankkeiden päättymisen jälkeen kirvesmies Jorma Myyryläinen on uusinnut melkein joka kevät tilan aitoja/portteja. Hän uusi päärakennuksen ja tallin välisen paritolppa-aidan v. 2020. Kunnostettuja aitoja ryhdytään siirtämään kartalle sekä tekemään listausta vuonna 2020.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

37. Aitojen kunnostukset kirjataan vuosittain sähköiselle kartalle.
38. Kaikki aidat tarkastetaan ja mahdollisuuksien mukaan kunnostetaan joka kevät hyvissä ajoin kiinteistönhoidosta erillisenä ostopalveluna.
39. Aitatonppia ja -riukuja hankitaan jatkuvasti kasvukausien ulkopuolella. Erityisesti tiukkasyistä aluskasvillisuuskuusta tolpiksi. Työ tehdään osin/kokonaan kirvestyönä.
40. Kuivien aitatonppien ja riukujen varastointi vakinaistetaan rakennusten sisälle (puimalato, pärehöyläkaton viereinen lato, navetta, huussi-liiteri).
41. Aloitetaan yleisen työselityksen laatiminen aitarpeiden hankinnasta ja käsittelystä sekä aidan teosta. Pohjana käytetään hankkeiden aikana tehtyjä dokumentointeja/ohjeita.

9.6 Jätehuolto

Jätehuoltokatosta ja jäteastioita ei ole sisällytetty eikä tulla sisältämään yleisökäymälä-varaston yhteyteen, koska Pattoilla noudatetaan roskatonta retkeilyä. Täten retkeilijä, opas tai tapahtumanjärjestäjä vie aina omat roskansa mennessään. Kunnantalon takapihalla olevaan roskakonttiin viedään yleisöpäivinä syntyvä pikku-roska, oppaan eväspaperit yms. Pattoille ei jätetä mitään, koska siellä on niin paljon lintuja ja pikkueläimiä, jotka heti haistavat ruoantähteiden hajut. Rakennusroskat viedään kunnan varikon roskiin, metallit, puut ja muovit yms. jaotellaan erikseen.

Yleisötapahtumien yhteydessä pihapiiriin voidaan tuoda tilapäisesti siirrettäviä WC:itä – tarvittaessa invamitoituksella ja kulkurampilla. Ne eivät kuulu kuitenkaan normaaliin aukioloajan varustukseen. WC:t sijoitetaan verkkoaidan viereen, miespihalle mennessä portista oikealle.

10. Pattoin museotoiminta

10.1 Vakuutus, pelastussuunnitelma ja tilojen henkilöluku

Perintötalo kuuluu Juvan kunnan vastuuvakuutuksen piiriin. Kunnan vastuuvakuutus on riittävä paikalla vierailevien loukkaantumisten varalle sillä ehdolla, että kiinteistön omistajalta vaadittavia normealeja varotoimia on noudatettu. Tähän liittyen ennen Farmari 2010 -maatalousnäyttelyä (29.7–1.8.) rakennusten sisälle rakennettiin kulunestoja ja laadittiin pelastussuunnitelma, jonka palotarkastaja hyväksyi 16.8.2010. Tilalla pidettiin yleiset palotarkastukset 29.8.2007, 14.7.2010 ja v. 2013, jolloin palotarkastusväliksi määritettiin 96 kk eli 8 vuotta.

Juvan kunnan rakennustarkastaja Leo Lindström määritteli kesällä 2011 talon ja navetan vintin maksimihenkilöluvut yleisötapahtumia varten: talo 70, navetan vintti 100 ilman istuimia tai 60 istuimien kanssa. Tupaa varten rakennustarkastaja antoi luvan 60 henkilölle kerrallaan elokuussa 2013. Yleisötilaisuuksien maksimihenkilöluvut rakennuksissa ovat tapauskohtaisia eli määrät on kysyttävä aina erikseen. Yleisötilaisuuksia varten valmistui 1.7.2011 mennessä kahdeksan puista penkkiä, joihin mahtuu istumaan noin 40 henkeä.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

42. Huolehditaan vakuutusten voimassaolosta, pelastussuunnitelman ajantasaisuudesta ja rakennusten henkilölukujen maksimimääristä yleisötapahtumissa – etenkin päärakennuksessa.

10.2 Markkinointi & opastus

Pattoi on esillä Juvan omassa Matkailijan Juva -esitteessä, jossa kerrotaan tiedot sekä lyhyt kuvaus sekä suomeksi että englanniksi. Pattoista on vuonna 2022 tehty uusi esite, jota on saatavilla mm. kunnan asiakaspalvelupisteessä, matkailuinfossa ABC:llä ja kirjastossa. Pattoin mainos ollut myös kunnan paperikassin toisella puolella.

Pattoi on esillä suomeksi ja englanniksi Juvan kunnan (www.juva.fi/pattoin-perintotalo) ja Etelä-Savon museoiden (etelasavonmuseot.fi/museot/etela-savon-kunnat) www.sivuilla. Kesällä 2017 Pattoi liitettiin Suomen maatalousmuseon ylläpitämään Museoraittiin suomeksi (www.museoraitti.fi/museot/pattoin-perintotalo).

Kunnan Facebook-sivuilla ja Instagramissa Pattoin tapahtumia on mainostettu. Pattoilla on tili niin Facebookissa (www.facebook.com/pattoinperintotalo) kuin Instagramissa (www.instagram.com/pattoinperintotalo). Facebook otettiin uudelleen käyttöön 15.7.2021 lähes kahden vuoden hiljaiselon jälkeen. Opas Arttu Huoviala laati kesällä 2021 markkinointiviestintäsuunnitelman, jota ei ole käsitelty hoitokunnassa. Huovila teki Pattoista myös Wikipedia-sivun elokuussa 2021 (fi.wikipedia.org/wiki/Pattoin_perint%C3%B6talo).

Kesäopas, lampurit sekä osa Pattoin hoitokuntaa on muodostanut lähinnä kesäajan viestintää varten WhatsApp-ryhmän, jonka kautta hoidetaan sisäisesti Pattoin käytännön asioita. Maakuntamuseotutkija on välittänyt Savonlinnan museon hallinnoimaan sosiaaliseen mediaan kuvia ja huomioita tarkastuskäynneiltään.

Juvan kunta/Pattoin hoitokunta haki 30.4.2010 lupaa palvelukohteen osoiteviitan ja sen ennakkomerkkien sijoittamiseksi maantielle kohteeseen johtavaan tonttiliittymään sekä valtatielle 5. Opasteisiin esitettiin Pattoin perintötalo -tekstiä ja museo tai historiallinen rakennus (772 a) -tekstiä. Pirkanmaan ELY-keskus myönsi 14.5.2010 (1523/2010/PIR/2) luvan asettaa palvelukohteen osoiteviita (704) Kettulan maantielle 15613. Tekstinä osoiteviitassa tuli olla Pattoin perintötalo ja tunnuksena Museo tai historiallinen rakennus (772 a). Kyseinen opasteviitta pystytettiin heinäkuussa 2010 Kettulantien varteen.

Juvan kunta/hallintojohtaja Pasi Marjakangas haki 6.5.2010 lupaa opastaa Pattoin perintötalo valtatieltä 5, seututieltä 434 ja yhdystieltä 15163. Opastuslupaa haettiin ajalle 1.6.–3.10.2010 liittyen valtakunnalliseen Farmari 2010 -maatalousnäyttelyyn, jonka yksi retkikohde Pattoi oli. Pohjois-Savon ELY-keskus myönsi 1.6.2010 (951/2010/POS/2) luvan tilapäisten opasteiden käyttöön, joita käytettiin valtatie 5 ja Sulkavantien risteyksissä.

Pysyvää tienvarisopastetta ei ole saatu voimassaolevien säädösten vuoksi valtatie 5 varteen. Tilapäisenkin opasteluvan hankinta vaatii noin puolentoista kuukauden prosessin, ja lupa jouduttaisiin hakemaan joka vuosi uudestaan. Täten vuosittaisen lupamaksun ja lupaprosessin vaatiman ajan vuoksi valtatie 5 varressa ei ole ollut tienvarisopastetta, mikä on vaikuttanut museon kävijämääriin. Valtatie 5 oikaisussa välillä Nuutilanmäki–Juva (syyskuu 2019–lokakuu 2021) Kettulantien suora liittymä valtatielle poistui ja vanha valtatie 5 jäi rinnakkaistieksi. Muutoksen jälkeen kulku valtatieltä Pattoille käy joko Hatsolan tai Vehmaan eritasoliittymien kautta.

Suurin osa kävijöistä saa ensimmäisen kosketuksensa museoon sen parkkipaikalta – näin myös Pattoilla. Parkkipaikalle rakennettiin vuosina 2009–2010 rankorakenteinen uudisrakennus sisältäen kaksi käymälää ja varaston. Rakennus avataan ryhmiä varten, ja sitä pidetään auki perintötalon aukioloaikoina. Parkkipaikalle lisättiin ilmoitustaulu toukokuussa 2013.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

43. Selvitetään uusien liikennejärjestelyjen johdosta (pysyvien) tienvarisopasteiden saantimahdollisuus.
44. Nelivuotiskauden alussa kaikista neljästä vuositeemasta (ks. luku 10.4) tehdään liiterin sisäseinään pysyvä juliste (minimissään vuosi ja teeman nimi), jotta kävijä tietää mitä tulevina kesinä on tarjolla.

45. Vuositeeman alle lisätään keväisin tulevat tapahtumat. Tarkennukset esim. QR-koodin kautta kunnan www-sivulle.
46. Päätetään osallistumisesta joka toinen vuosi Suomen maatalousmuseon painattamaan Raittimuseot-esitteeseen, jonka kustannukset jaetaan siihen osallistuvien museoiden kesken. Esitteitä jaetaan messuilla, museoissa ja muissakin matkailuneuvontaa harjoittavissa paikoissa.
47. Tarjotaan Pattoita YLE:n Egenland-ohjelmaan matkakohteeksi.
48. Parkkipaikan infotaulu päivitetään aina keväisin.
49. Kaikki toiminta on markkinointia, joten aina kun Pattoilla tehdään tai tapahtuu, niin on syytä vähintään tiedottaa asiasta.
50. Markkinoidaan Pattoita tilattujen kierrosten, tapahtumien, tilaisuuksien, työnäytösten yms. pitopaikaksi.
51. Toteutetaan kävijätutkimus joko virkatyönä tai ostopalveluna.
52. Selvitetään Anna Reginan reseptit, ja niistä yhden tuotteistaminen/brändäys.

10.3 Yleisöpalvelu & elävöittäminen

Pattoin perintötalo pidetään auki säännöllisesti kesäisin, ja sinne peritään pääsymaksu. Farmari 2010 retki-kohteen ollessa 29.7.–1.8 yleisöltä perittiin pääsymaksu, silloin kun he halusivat päästä opas-valvojan mukana sisälle rakennuksiin. Pääsymaksun suuruus oli 3 €. Maksu tuntui sopivalta kävijöiden mielestä, jopa alihintaiselta kommenttien mukaan. Opastettujen kierrosten opas-valvojan työstä veloitettiin 60 €/ryhmä kesän 2010 aikana. Kierros kesti 1–2 tunnin ajan ryhmän toivomuksesta riippuen. Vuosina 2015–2018 henkilölippu maksoi 4 € – eläkeläisille, opiskelijoille ja lapsille hinta oli 2 €. Hinnat pidettiin samoina vuosina 2019–2022, ja alle kouluikäisiltä ei peritty pääsymaksua.

Perintötalon avoinna pidosta, valvonnasta, yleisöpalvelusta, opastamisesta, lipunmyynnistä ja siisteyden ylläpidosta vastaa opas-valvoja. Opastus toteutetaan kiertävänä opastuksena, jossa opas kiertää asiakkaiden mukana avaten/lukiten rakennukset. Pääperiaatteena on, että opas-valvojan on oltava näkyvillä esim. miespihalla tai liiterirakennuksessa ja otettava aktiivisesti kävijät vastaan. Ei siis istuta aitassa odottamassa, että asiakkaat tulevat luokse. Kesken kierroksen tulevat kävijät ohjataan oppaan luokse ”etsi avoin ovi” -kylteillä. Vuonna 2022 otettiin käyttöön iZettle-korttimaksumahdollisuus. iZettleen kirjataan myös käteisostot, jolloin asiakas saa kuitenkin joko puhelimeen tai sähköpostiin. Tarvittaessa kirjoitetaan käsin kuitti, sillä kuittitulostinta ei ole.

Opas-valvojan sosiaalililat koostuvat päätyaitasta (nukkuma-aita eli Anna Reginan aitta), josta siirrettiin kesällä 2010 suurin osa esineistä muihin aittoihin. Tämän jälkeen tila kalustettiin opas-valvojan käyttöön. Talon uudempi huussi tallin päädyssä kunnostettiin opas-valvojan käyttöön.

Juva on savuton kunta, eli kunnan omistamilla alueilla ei tupakoida. Kuitenkin Pattoin paloturvallisuuden kannalta perustettiin 1.7.2011 parkkipaikan yleisökäymälän luokse tupakointipaikka (tilapäisesti käytössä jo Farmari 2010 -maatalousnäyttelyn aikana). Tupakoinnin kieltävät kyltit kiinnitettiin vuoden 2011 kesällä parkkipaikan ja Murtosen järven puoleisille porteille sekä puimaladon seinään.

Kesällä 2010 koeopastettiin kahdeksan ryhmää, joiden avulla testattiin kulkureittejä, ajankäyttöä ja itse opastusta. Kahdella ryhmällä oli itsellään kahvit mukana ja ne juotiin liiterissä, jossa myös maakunnallisen museopäivän keittolounas jaettiin.

Näyttelyopastuksessa on erotuttava muista paikallismuseoista. Tässä Pattoin perintötalo -kirja on todellinen voimavara paikan opastusta ja elävöittämistä ajatellen. Valmiita tarinoita opas-valvojan opiskeltavaksi löytyy vaikka miten monta. Kesällä 2010 kävijät olivat todella kiinnostuneet tarinoista ja ihmiskohtaloista. Myös

myöhemmin kävijät ovat kommentoineet sisarusten elämäntavan ja -kaaren kiinnostavuudesta ja paikan ainutlaatuisuudesta. Sisarukset pitäytyivät elämäntavassaan käytänteissä, jotka jo jäivät pois naapureilta ja kyläläisiltä. Täten heidän elämäntavassaan säilyi pidempään sellaisia piirteitä, mitkä olivat alueella yleisiä käytänteitä sisarusten lapsuudessa ja vielä myöhemminkin. Vanhojen tapojen noudattaminen ei ole aina suoranaista nuukuutta, mutta sellaistaakin on sisaruksissa havaittavissa.

Tarinat – ilman nuukuutta tai sen kanssa – voidaan sitoa osin opastuksen aikana myös rakennuksiin tai ympäristöön. Opas voisi esim. demonstroida tuvassa konkreettisesti, miten Anna Regina sammutti tulen, kun kahvi oli jo saatu keitettyä. Tarinoiden lisäksi tilan mailla laiduntavat lampaat elävöittävät kesäisin museota.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

53. Opas-valvojille hankitaan sodanjälkeisen ajan (n. 1950–1980-lukujen) kengät ja asusteet, joita he käyttävät työssä ollessaan. Käytännössä kunta perustaa kansalaiskeräyksellä/ostoilla garderobin, joka pidetään erillään kokoelmasta. Tarkoituksena on vakiinnuttaa pitkällä tähtäimellä oppaiden ”moderni” pukeutumisen ja erottua täten muiden vastaavien museoiden ns. vanhan agraariyhteiskunnan pukeutumiskoodista.

54. Opas/oppaat veloitetaan kirjoittamaan omalta työajaltaan lyhyt raportti (max. yksi A4 arkki), jossa kuvataan ”miten kesä sujui” eli tehdyt työt, onnistumiset, ongelmat, parannusehdotukset sekä erityisesti rakennuksissa ilmenneet ongelmat. Raportti käsitellään hoitokunnan kokouksessa/kirjekokouksessa ennen seuraavaa kesäkautta.

55. Oppaat veloitetaan keräämään talteen kävijöiden kertomia tarinoita Pattoista – mahdollisuuksien mukaan kertojan nimi otetaan myös ylös. Tarinat käsitellään hoitokunnan kokouksessa/kirjekokouksessa ennen seuraavaa kesäkautta.

56. Luodaan käytänteet höylän ja voimakoneen (tilan ulkopuolinen maamooottori ja/tai traktori) käyttöön yleisötapahtumissa. ***Pattoin omaa kuulamoottoria ei saa käynnistää ennen kattavaa kunnostusta.*** Hankitaan höylälle ja voimakoneelle sopiva remmi, ellei sitä saada lainattua. Pattoin oman maamooottorin käytöstä pidettiin kirjaa, kun käyttö- ja huoltovihko otettiin käyttöön hankkeiden aikana, mutta se todettiin hävinneeksi syksyllä 2013. Jos vanhaa vihkoa ei löydy, niin siirretään höylän käyttökirjanpito jatkossa osaksi museosuunnitelmaa.

57. Kiertävän opastuksen vuoksi ulko-ovien lukkojen ja saranoiden voitelu siirretään opas-valvojan kontolle (minimissään voitelu kerran kesällä). Öljyä tulee käyttää niukasti, etteivät rakennuksen puuosat öljyynny.

10.4 Näyttelytoiminta ja tilojen käyttö

Perinteenkeruuprojektin tutkimustyö sekä kokoelmien inventointi ja luettelointi ovat luoneet perustan perintötalon näyttely-/sisustussuunnittelulle, minkä mukaisesti esineet voidaan jättää nykyisille paikoilleen, siirtää toisesta tilasta tai huoneesta toiseen tai jättää pois. Näyttelyesineet laitetaan esille yleisölle avoimin tiloihin. Ylimääräiset esineet säilytetään yleisöltä suljetuissa tiloissa kevyesti pakattuina.

Pattoille oli tarkoituksena laatia yksityiskohtainen suunnitelma perusnäyttelystä ja sille kustannusarvio. Tarjoukset pyydettiin keväällä 2008 Savonlinnan maakuntamuseolta, Suomen maatalousmuseolta ja kahdelta yksityiseltä taholta. Maakuntamuseotutkija ei voinut osoittaa työaikaa näin suureen yksittäiseen työhön, ja myös kahdelle yksityiselle tarjouspyyntö oli liian suuritoinen. Suomen maatalousmuseon jättämää tarjousta pidettiin puolestaan liian kalliina. Täten asiaa jouduttiin viemään eteenpäin hanketyöntekijän ja maakuntamuseotutkijan katselmuksilla Pattoilla syksystä 2009 lähtien ja museosuunnitelman työstämisellä.

Pattoin perintötalon tulee keskittyä ainoastaan näyttely- ja tapahtumatoimintaan sekä tilan ja sen ympäristön esittelyyn yleisölle. Tärkeintä on koostaa joka kesäksi ns. vuositeema, jolla museota voidaan markkinoida. Teemoja on esitelty vuodesta 2012 lähtien. Näyttely- ja tapahtumatoiminnassa sekä esittelyssä on samalla erityisesti huomioitava esineistön säilyvyys, sillä uusia esineitä ei tule rikkoutuneiden tilalle.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

58. Vuositeemojen esineistö palautetaan paikoilleen (siirron ajaksi paikalle jätetään esim. lappu). Poikkeus tästä on vuoden 2012 kotitalous-teeman esineistö kyökissä, joka pidetään paikoillaan.

59. Toteutetaan joka vuodelle teemaan liittyvä näyttely ja vähintään yksi tapahtuma sekä määritellään vuosittainen kävijämäärätavoite. Pidetään kirjaa tapahtumakävijöistä, tilatuista kierroksista, kokonaiskävijämäärästä, muusta toiminnasta ja lehtijutuista yms.

vuosi	vuoden teema / näyttely	vuoden esine
2023	Sähkö & sähköttömyys	Valaisin, käsivatkain tms.
2024	Lukitseminen	Oven lukko, haka tai suljin
2025	Henkilöhistoria: yksi sisaruksista	Henkilöön liitettävä esine
2026	Rakentaminen: pellavaöljymaalin valmistaminen ja käyttö	Maalipigmenttien hiertämiseen käytetyt kivet

Maitokoppi/-laituri

Maitolaituri on avoinna yleisölle. Laituri sijaitsee Sinikka ja Heikki Pöyhösen maalla Kettulantien varressa, museon parkkipaikalle johtavan tien varressa, mutta rakennuksen omistaa Juvan kunta/Pattoin perintöalo. Alun perin maitokoppi oli Pöyhösen ja Nikulaisten yhteiskäytössä, ja hankkeen aikana sovittiin suullisesti rakennuskorjauksista. Kun Nikulaiset vielä lähettivät maitoa meijeriin, niin laituri oli lähempänä Kettulantietä. Maitolaiturilla oli ennen istumapenkinä pölli ja Nikulaisten postilaatikko oli kiinnitetty laituriin. Maitolaiturin sisältä löytyi myös kauppa-auton kulusta kertova taulu. Postilaatikko ja taulu ovat säilytyksessä ns. Aaron aitassa, eikä niitä kiinnitetä jatkossa maitolaituriin.

Maitolaiturilla on ollut Kettulantienvarren tiedotuspaikka, ja nastoja on edelleen seinässä vanhoilta ajoilta. Maitolaituria on käytetty Pattoin aukioloaikojen ja tapahtumien tiedotukseen – muut ilmoitukset tullaan poistamaan.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

60. Tehdään kirjallinen sopimus maanomistajan kanssa, että rakennus saa jäädä nykyiselle sijalleen. Samoin sovitaan kirjallisesti, että Juvan kunta vastaa kopin rakennuskorjauksista ja kopin ympäristön avoimena pitämisestä.

Parkkipaikan yleisökäymälä ja liiteri (uudisrakennus)

Käymäläpuolta pidetään avoinna Pattoin aukioloaikana. Käymälän puhtaanapidossa on huomioitava, että turvesäkeistä lentää pölyä – varsinkin jos säkki avataan väärin. Säkki sijoitetaan kuivikelaatikkoon pitkittäin ja avataan pitkältä sivulta.

Päärakennus

Avaamisesta lähtien päärakennuksen alakerran kaikki tilat ovat olleet yleisölle avoinna siten, että tiloissa on päässyt kävelemään. Päärakennuksen näyttelytoiminnan/sisustuksen lähtökohtana oli tilanne, joka oli dokumentoitu hankkeen alkaessa. Esineistöä on täydennetty eniten siirtämällä vilja-aitasta kotitalouteen liittyvää esineistöä kyökkiin.

Kokoukset yms. tilaisuudet keskitetään ensisijaisesti tupaan, mutta tarjoilut hoidetaan liiterirakennuksessa. **Syöminen ja juominen päärakennuksessa on kielletty**, sillä pienetkin ruoan muruset houkuttelevat paikalle hiiriä yms., ja aiheuttavat ylimääräistä tuholaiistorjuntaa. Ulkopuolelta vastaanotetuista esineistä on otettu käyttökokoelmaan kaksi pöytäliinaa, joita käytetään tuvan pöydän suojana. Vain penkkejä voi käyttää is-

tumiseen, mutta hirventaljalla varustettu puistonpenkki on käyttökiellossa. Aukioloaikana istuimiin laitetaan Nikulaisten sisarusten valokuvat, jotta kävijä ymmärtää olla istumatta. Muista huoneista ei siirretä istuimia tupaan, eikä muiden huoneiden istuimia käytetä. **Kaikki seinien naulakot ovat käyttökiellossa.** Sali ja sen viereiset kaksi kamaria voidaan lukita. Salissa irtopenkki notkuu niin pahasti, ettei sen käyttöä voi sallia rikkoontumisen vuoksi ilman penkin vahvistamista.

Vinttiin on kerätty tilan omaa, käytöstä pois jäänyttä esineistöä ja niistä on muodostettu ikään kuin oma museo tilan asukkaiden aikana. Esineistö on jätetty ja suojattu niille paikoille, joissa ne olivat hankkeen alkaessa. Osaa esineistöstä on käytetty vuositeemoissa 2012 (kotitalous), 2013 (hevostalous) ja 2014 (rakentaminen), ja niitä on palautettu samoille paikoille (siirron ajaksi paikalle jätettiin lappu). Vintille johtava luukku pidetään kuitenkin lukittuna eikä vinttiä esitellä yleisölle / ryhmille kävijä- ja esineturvallisuuden takia.

Suurin ongelma päärakennuksessa on maalattujen lattioiden suojaaminen kulutukselta sekä alkuperäisten mattojen, ikkunaverhojen ja vahakankaiden käyttö. Kuivana kesänä 2010 roskat / kosteus eivät olleet ongelma. Sadekeleihin varauduttiin kertakäyttötossuilla ja yhden ryhmän kanssa niitä käytettiin. Ryhmä oli pieni, joten tossujen laitto jalkoihin ei aiheuttanut suurta ruuhkaa porstuassa. Koska tossut ovat kertakäyttöisiä, niin niistä kertyy valtavasti roskaa. Tossuja on ohjeistettu käytettäväksi erityisen sateisella / kuraisella kelillä – kulutus on ollut noin kymmenkunta paria kesässä.

Ensimmäiset Rauni Pietikäisen kutomista suojamatoista otettiin käyttöön 7.7.2016, Anna Reginan huoneen näköismaton Pietikäinen kutoi v. 2019. Suomen maatalousmuseon kesäkohdelaatta ruuvattiin kuistin seinään kesällä 2017.

Liiteri (uudisrakennus, joka sisältää vanhan huussin)

Liiteri on rekonstruktio eli vanhan mallin mukaan rakennettu uudisrakennus lukuun ottamatta nurkan huussiosaa. Rakennusta käytetään tarjoiluun ja muuhun yleisöpalveluun. Sen sisäseiniä käytetään markkinointiin ja informaation jakamiseen. Liiteripuolella ei ole / pidetä museoesineitä, ja huussi ei ole käytössä.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

61. Maalattia tasataan ja sorastetaan koko alalta, jotta päästään eroon mullan / puuaineksen pölyämisestä, ja lisäksi pintavesien ohjausta varten perustetaan kivipesä (maakuntamuseotutkijan suunnitelmaluonnos 9.10.2018, käsitelty htk:n kok. 14.12.2018).

Navetta

Navetan alakerta ja vintti ovat avoinna yleisölle. Navettaan kuljetaan karjapihan puoleisesta ovesta. Sikalan ovi ja navetan pariovet pidetään normaalisti suljettuna samoin kuin karjapihan veräjä, jotta kävijät voidaan ohjata yleisöpalvelupisteeseen eli liiteriin. Verkkoaidan portti pidetään aukioloaikoina avoimena, jotta kävijä hoksaa suunnata kulkunsa avoimesta portista miespihan puolelle.

Vintille kuljetaan ajosillan kautta – sisäportaot toimivat varauloskäyntinä. Välipohjan heinänpudotusluukut on ruuvattu kiinni, ja ne kestävät kävellä miehen painon. Ajosillalta vintille siirtyessään kävijä saattaa lyödä otsansa oviaukossa matalla olevaan kattorakenteen parruun. Siihen lisättiin 8.7.2011 varoitusnauha, jonka eräs kesäopas myöhemmin poisti omasta mielestään tilaan sopimattomana.

Vintin huonokuntoisimmista esineistä kirkkoreki on nostettu ylös lattiasta puiden varaan ja sarkatampille on rakennettu taso. Vintin saunanpuoleisessa päädyssä on tehty vähäisiä esinejärjestelyjä. Toistaiseksi vintti pidetään melko tyhjänä. Vinttiä käytettiin kekri-tapahtumassa myyntipaikkana vuosina 2011–2017.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

62. Tarkistetaan onko sarkatampille rakennetussa tasossa vuosilukumerkintä, ja lisätään se tarpeen tullen, jottei sitä sekoita kokoelmaesineeksi.

Lampola, talli, vaunuliiteri ja huussi

Tallin alakerta on avoinna yleisölle, mutta vaunuliiteri (myöhemmin varasto) pidetään suljettuna, koska tilassa säilytetään pihan- sekä lampaidenhoitoon liittyvää kalustoa, että päärakennuksen suojaverhoja. Kulku sekä lampolaan että talliin tulisi käydä karjapihalle avautuvista ovista, koska kulku sisäovesta tilojen välillä on hankalaa lattioiden korkeuseron vuoksi. Lampolan maalattia on karjapihaa alempana, joten Pattoin avautuessa yleisölle kynnykseen sisäpuolelle tehtiin puuporras kulun helpottamiseksi.

Luhti eli vintti on suljettu yleisöltä, koska sinne johtavat tikkaat vaurioituivat mahdollisesti syyskuun 2009 yleisöpäivän aikana. Tämän vuoksi tikkaat poistettiin ja siirrettiin asiasta kertovalla lapulla varustettuna tallin vintille, josta ne ovat tarvittaessa palautettavissa takaisin paikoilleen.

Tallista on siirretty esineistöä aitan vintille ilmeisesti siinä vaiheessa, kun hevosten pito on loppunut ja hevosvehkeitä ei ole enää tarvinnut. Tallin kautta kuitenkin avautuu näkymä Nikulaisten maatalouden harjoittamiseen. Tilalla ei ollut traktoria, vaan työkoneita vedettiin hevosvoimalla. Samoin liikkuminen tapahtui hevospelillä. Nikulaiset saivat jonkin verran traktoriapua maataloustöihin naapurilta. Talli pidetään esineistöltään vähäisenä. Opastuksessa on kerrottava tulevassa pidettävistä päistsistä ja silavaljaista samoin kuin talon hevosten Perhon ja Pyryn sekä talon poikien sotaan osallistumisesta.

Vaunuliiteri, johon Nikulaiset ovat varastoineet sekalaista esineistöä, jätetään sellaiseksi. Maakuntamuseotutkija ja kulttuuriohjaaja järjestivät tallin ja erottivat sinisellä kuitunauhalla lampurien puolen 20.5.2016. Esi-nepaljous kertoo Nikulaisten suhtautumisesta asioihin; käyttämättömillekin esineille saattaa löytyä tarvetta joskus. Huussi on varattu opas-valvojan ja yhteistyökumppaneiden käyttöön ja pidetään lukittuna. Käymälän puhtaanapidossa on huomioitava, että turvesäkeistä lentää pölyä – varsinkin jos säkki avataan väärin. Säkki sijoitetaan kuivikelaatikkoon pitkittäin ja avataan pitkältä sivulta.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

63. Huussin oveen uusitaan lukko, joka ei ole samassa sarjassa muiden rakennusten lukkojen kanssa. Avaimesta teetetään tarvittaessa kopiot yhteistyökumppaneille.
64. Tarkistetaan onko lampolaan lisätyssä puuportaassa vuosilukumerkintä, ja lisätään se tarpeen tullen kaivertamalla/talttaamalla, jottei porrasta sekoita kokoelmaesineeksi.

Vilja-aitta | A

Aitan alakerta on avoinna yleisölle. Esineturvallisuuden ja hankalan kulun vuoksi vinttiä ei esitellä yleisölle. Aitan kiinteänä sisustuksena ovat viljalaarit, ja alakertaan on koottu viljankäsittelyyn liittyvää esineistöä: viljalapioita ja -kappoja sekä vilja- ja jauhovasuja. Kulku vinttiin suljettiin saranoidulla, lukittavalla luukulla kesällä 2010 ennen Farmari-maatalousnäyttelyä. Tarpeen tullen luukku on avattavissa/poistettavissa.

Toukokuussa 2011 lihan- ja kalansäilytykseen liittyvää esineistöä siirretään suola-aitaan ja alakerran ylimääräinen esineistö – jota ei voinut sijoittaa muihin rakennuksiin – siirrettiin kevyesti pakattuna vintille. Aitta pidettiin avoinna vuosina 2011–2014, ja kävijä pääsi vilja-aitaan sisälle.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

65. Vilja-aitan sekä muiden kuuden aitan oven/seinän roiskesuojien pystytolpat uusitaan.

66. Taltataan/kaiverretaan vintin luukkuun vuosiluku 2010.

Mankeliaitta | B

Aittaa pidettiin suljettuna vuoteen 2013 saakka. Esineturvallisuuden ja hankalan kulun vuoksi vinttiä ei esitellä yleisölle. Kulku vinttiin suljettiin saranoidulla, lukittavalla luukulla kesällä 2010 ennen Farmari-maatalousnäyttelyä. Tarpeen tullen luukku on avattavissa/poistettavissa.

Aitan näkyvimmit ja luonteenomaisimmat esineet liittyvät vaatehuoltoon ja vaatteiden säilytykseen, mutta aitassa on myös erilaista, käyttämättömäksi jäänyttä tai vain joskus käytettyä esineistöä.

Kulttuuriohjaaja ja maakuntamuseotutkija vähensivät aitan esinemäärää 20.5.2016 ko. aitan vintin lakaistulle etuosalle. Lattialla laitettiin pahvi, jonka päälle siirrettiin esineet/esinelaatikot, ja näiden päälle laitettiin uusi suojapahvi. Alakerrasta siirretyt esineet erotettiin sinisellä kuitunauhalla. Alakerrasta siirrettiin myös vintin perälle nurkkaan esineitä sekä pari tyynyä Aaron aittaan.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

67. Taltataan/kaiverretaan vintin luukkuun vuosiluku 2010.

68. Tiilien alla jätetystä pärekatosta tulee tippumaan ikuisesti roskaa esineiden päälle ja lattialautojen välistä alakertaan Aitan alaosa on suojattava ensin pressulla ja vintin katto/seinät on harjattava/imuroitava, esinelaatikot on imuroitava ja lattia on imuroitava (tuppilautojen kohdalla lautojen välejä kaivellaan puutikulla). Lopuksi koko lattian alalle levitetään pahvi ja/tai kovalevy (ei öljykarkaistu). Sen päälle tulevat esineet/esinelaatikot, ja niiden päälle suojapahvi.

69. Vintin siivouksen yhteydessä tarkastetaan/dokumentoidaan, onko seinissä kirjoituksia/taikamerkkejä (tarkistetaan ensin Veera Meinanderin seminaarityöstä).

Liiteri | C

Läpikäytävä liiteri pidetään avoinna vuosittain yleisölle. Liiterissä olevia Nikulaisten aikaisia polttopuita ei käytetä lämmittämiseen. Tarvittaessa liiteriin tuodaan muualta polttopuita uuteen pinoon. Takaovi pidetään lukittuna, ja maitokärkyä ei säilytetä renkaiden varassa. Liiterissä oleva esineistö liittyy lähinnä liikkumiseen ja kalastukseen. Tarkastuskäynnillä 16.12.2013 ruumisaitassa olleet suolasäkit siirrettiin tilapäisesti puuliiterin maalattialle (pärekerros alla), koska säkeistä oli valunut suolaa aitan lattialankuille. Vuonna 2021 säkit siirrettiin takaisin ruumis- ja vilja-aitaan ja sijoitettiin muovikaukaloon.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

70. Muovikaukalo merkitään, ettei sitä sekoiteta museoesineisiin.

Särvinaitta/kala- ja liha-aitta | D

Aitta on ollut avoinna yleisölle, siten että kävijä pääsee kurkistamaan sisälle (oviaukossa kulunestonaru). Aitassa on tiinuja ja muita esineitä, jota liittyvät lihan ja kalan säilömiseen. – aiemmin aitta toimi jyvääittana. Esineet kertovat, miten talossa varauduttiin tulevaan talveen varastoimalla ja säilömällä erilaisia elintarvikkei-

ta. Lattialankkuihin imeytynyt suola sitoo ilmasta kosteutta, ja tämä puolestaan kengistä tulevaa likaa, jonka vuoksi kävijöitä ei päästetä aittaan sisälle.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

71. Esineiden ja lattian väliin laitettut puunkappaleet, päreet tms. vaihdetaan neljän vuoden välein uusiin (ilmankierron edistäminen ja kosteussulku). Puuhun/päreeseen lisätään kuukausi ja vuosiluku merkiksi paikoilleen laitosta.

Nukkuma-aitta/Aaron aitta | E

Aitta on ollut avoinna yleisölle, niin että kävijä pääsee sisään. Nukkuma-aitta on ollut ilmeisesti viimeksi Aaron käytössä kesäaikaan. Aitassa on sänky ja joitakin petivaatteita sekä lisäksi paperitavaraa ja epämääräistä muuta esineistöä. Maalaistaloissa asui usein melko paljon väkeä, ja kesäisin asumiseen saatiin väljyyttä siirtymällä nukkumaan aittoihin. Aittaan siirrettiin Partalasta kesällä 2011 Aarolla Mikkeliissä olleet piimäkauha, tukkisakset, palohaka ja puulapiot. Aittaan siirrettiin 20.5.2016 pari tyynyä mankeliaitasta.

Nukkuma-aitta/Anna Reginan aitta | F

Aitta on ollut ilmeisesti viimeksi Anna Reginan käytössä. Aitta tyhjennettiin esineistöstä ja kalustettiin opasvalvojan aitaksi kesällä 2010. Aitta toimii taukokuoneena, toimistona sekä päivittäisten työkalujen varastona, eikä aittaa tulla esittelemään yleisölle. Aittaa ei pidetä kaiken ei-museaalisen esineistön loppusijoituspaikkana.

Yleisöpalvelun kannalta aitan sijainti pihan perällä ei ole optimaalinen. ***Seinien naulakot ovat käyttökiel-***
lossa. Yksi naulakko on jo murtunut – mahdollisesti ennen hankkeen alkamista, joten naulakoihin on lisätty käyttökieltolaput.

Jauhoaitta | G

Aittaan on päässyt kurkistamaan kynnykseltä, ja tätä käytäntöä jatketaan. Pihassa on kaksi vilja-aittaa, mikä kertoo joko varastointitarpeesta tai sitten toisessa aitassa säilytettiin leipäviljaa ja toisessa rehuviljaa tai toisessa jauhoja ja toisessa jyviä. Jauhonpölyn perusteella tässä aitassa on säilytetty viimeksi jauhettua viljaa.

Makuuaitta/ruumisaitta | H

Ei ole avattu yleisölle, eikä esitelty ryhmille, koska lattialankut notkuvat aitan toisessa päässä. Aitan lattiaa avattiin osin ja lattiarakenteita tutkittiin 16.12.2013.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

72. Kunnostetaan ruumisaitan lattian rakenteet ja kivijalka molemmista aitoista sekä poistetaan kivijalan sisälle kertyneet lehdet, jonka jälkeen rakennusta voidaan esitellä yleisölle (maakuntamuseotutkijan suunnitelmaluonnos 9.10.2018, käsitelty htk:n kok. 14.12.2018).

Kellari

Ei avata yleisölle. Kellaria esiteltiin ensimmäisen kerran maakunnallisena museopäivänä kesällä 2010, ja myöhemmin kellari on ollut osana kierrosta hiljaisina päivinä. Voidaan esitellä valvotuille ryhmille siten, että sisälle menee kerralleen vain kaksi ihmistä taskulampun kanssa.

Lato kahdella kylkiäisellä

Ei ole avattu yleisölle, eikä esitelty ryhmille. Rakennuksen käyttötarkoitus ja siten nimi ovat tietyssä epämääräisyyden tilassa. Ladossa on voitu säilyttää heiniä tai olkia (vieressä on puretun riihen kiuas). Lattialla on säilytyksessä esineitä, joita ei liitetä varsinaiseen museokokoelmaan. Rakennuksessa on myös säilytteillä siellä jo hankkeiden alkaessa ollutta esineistöä. Rakennuksen sivustalla on kylkiäisen alla pärehöylän rekonstruktio ja rakennuksen päädyssä on sahatavaralle (ennen polttopuille) toinen kylkiäinen. Pärehöylän kunnostivat Esko Väisänen ja Kyösti Maljanen Juvan Koikkalan kylältä neuvonta-arkkitehti Maria Luostarisen ohjeiden ja piirustusten mukaan vuonna 2008. Kuitenkin pärehöylän vauhtipyörä on vanhaan verrattuna erilainen – vanha vauhtipyörä on säilytyksessä ladossa. Kulttuuriohjaaja Laura Partamies pakkasi museokokoelmaan kuulumattomaa ladon esineistöä kesällä 2017 ja opas-valvoja kesällä 2018. Pariovi-sivulta leikattiin maata ja poistettiin koivun kanto vuonna 2021, ja kylkiäisvarastosta poistettiin sinne kuulumattomat rojut (mm. kylästetyt aitatolpan pätkät) vuonna 2022.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

73. Viimeistellään museokokoelmiin kuulumattomien esineiden siirrot lattialla ja tehdään tarpeen tullen muut tarvittavat esinesiirot rakennuksen sisällä, jotta rakennusta voidaan esitellä yleisölle tai ottaa aita-varan varastokäyttöön (vaihtoehto puimaladolle). Tila valokuvataan ennen mahdollisia esinesiiroja.

74. Selvitetään ladossa olevien lautaporttien käyttö-/säilytystarve.

Puimalato

Puimaladon ylempi osa (puimala) on avoinna yleisölle, alempaa osaa (lato) ei avata yleisölle, koska se on tällä hetkellä sahatavaravarastona. Alempaa osaa voi katsella ylemmän osan kaiteen takaa. Kulku puimalaan käy liukuoven kautta. Puimalassa on tällä hetkellä mm. aura, niittokone, puimakone, viskuri ja maamoottori. Puimalan puolelle ei voi siirtää lisää kalustoa, sillä ryhmille ei ole nytkään riittävästi tilaa.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

75. Puimalatopihan puustoa harvennetaan tarpeen tullen, jotta se säilyy avoimena ketona.
76. Suunnitellaan ja rakennetaan kumipyöräiselle hevosekärrylle tuki, jotta pyörät ovat irti lattiasta.
77. Puimalato siivotaan, jolloin se on mahdollista ottaa ryhmille kohteeksi niinä aikoina, kun paikka ei ole kiertävässä opastuksessa eli museon aukioloaikojen ulkopuolella.
78. Tarkastetaan rakennuksen alla olevien maataloustyökalujen säilyvyys (maakosketuksen esto).

Sauna ja puuliiteri

On ollut avoinna yleisölle. Varastotilan ikkunalasit siirrettiin turvallisempaan paikkaan (ruumisaitta) syksyllä 2010. Pataa on lämmitetty vuodesta 2011 lähtien siivousta varten joka kesä (pl. kevät 2018). Toukokuussa 2013 palotarkastaja vaati lisäselvityksiä, jotka koskivat hormia ympäröivää hiekkalaatikkoa yläpohjassa. Vuosina 2021–2022 opas lämmitti saunan muutaman kerran kesässä, jolloin saunassa säilyy oikea tuoksu ja tuntu.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

79. Selvitetään saunan turvallinen käyttö/paloturvallisuusvaatimukset (nuohooja/palotarkastaja). Laaditaan ohjeet lämmityksestä, ja luodaan käytänteet saunan maksuttomasta/maksullisesta käytöstä.

80. Pidetään kirjaa (vihko) tulenkäytöstä (mikä tulisija, kuka, milloin, syy).

Paja

Paja on ollut avoinna yleisölle, ja tätä käytäntöä jatketaan. Ladossa ollut pajan esineistöä on palautettu takaisin pajaan.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

81. Hankitaan kiilakivet louhokselta.

82. Kunnostetaan kivimuuri (maakuntamuseotutkijan suunnitelmaluonnos 9.10.2018, käsitelty htk:n kok. 14.12.2018).

Aaron laavu

Jukajärven rannan sorvattu pyöröhirsinen laavu saatiin Leader-hankkeessa (Maaseudun elävöittäminen nykykulkijalle Pattoin tilalla) lahjoituksena ja siirrettiin paikoilleen Ollikkalantien varresta. Laavu nimettiin Aaron laavuksi muistona siitä, kun Aaro Nikulainen suunnitteli rakentavansa laavun tälle samalle paikalle, mutta ikävä kyllä, hirret varastettiin. Laavu on avoinna retkeilijöille, ja huolto sovittiin kunnan liikuntatoimen vastuulle. Laavulta johtaa vanhaa talvitien pohjaa seuraava, noin 700 metrin pituinen reitti luonnonsuojelualueen halki perintötalolle. Laavun tulisia on käytetty pyöreän puutavaran hiiltämiseen.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

83. Tarkastetaan vanhan talvitien reitti/pitkospuut (vuokra-alueen hoitovelvollisuus).

10.5 Siivous, esine- ja näyttelyhuolto, pihan ja puutarhan hoito sekä tuholaisten torjunta

Hankkeiden aikana siivottiin seuraavasti:

- ☼ Syksyllä 2007 päärakennus ja sauna siivottiin perusteellisesti.
- ☼ Tallin ja navetan parvista kannettiin pois syöttämättä jääneet heinät vuonna 2007.
- ☼ Puimaladosta vietiin pois olkijäte ja vanha puimalan pöly vuonna 2007.
- ☼ Kellarista siivottiin vanhat maatuneet perunantähteet ja lahonneet laarit ennen niiden uudistusta vuonna 2007.
- ☼ Pajalla raivattiin kivimuuriin kasvanut vesakko vuonna 2007.
- ☼ Aittojen ja ladon kaikki esineet harjattiin tms. inventoinnin yhteydessä vuosina 2006–2007.
- ☼ Navetan kiviseinät puhallettiin paineilmalla puhtaaksi syksyllä 2007.
- ☼ Puimalato ja tallin parvi lakaistiin vuonna 2007.
- ☼ Kesällä 2009 siivottiin navetta, sikala ja navetan parvi ja huussi-liiteri.
- ☼ Kesällä 2010 siivottiin päärakennus ja sauna, yleisökäymälä sekä pihan käymälä (tuoreilla lehdesvas-toilla ripsuminen, lakaisu, kostea- ja kuivapyyhintä). Navetan vintin ja puimaladon lattian harjattiin puhtaaksi irtoroskasta.

Syksyllä 2007 tehtyä siivoussuunnitelmaa täydennettiin vuonna 2010. Pihan ja puutarhan (mies- ja karjapiha) hoitosuunnitelma (LIITE 5) tilattiin ammattimaiselta maisemasuunnittelija-puutarhurilta Sinikka Jokelalta (Leader-kehittämishankkeen työ). Hoitosuunnitelma valmistui 9.12.2010, mutta sen systemaattinen seuranta/toteuttaminen on jäänyt tekemättä. Esimerkiksi pihamaat niitettiin 20.–30.6.2012 ja niityt, aittojen edus ja niitty laidun niitettiin 30.–31.7.2012 (JJP-paja ja Rauni Pietikäinen).

Saunan päädyssä oleva muurahaisten pesä myrkytettiin kesällä 2010, ja lampolan päädyn muurahaisten pesä hajotettiin käsin useasti heinä- ja elokuussa 2010. Nelivuotiskausilla 2015–2018 sekä 2019–2022 muurahaiset ovat pysyneet poissa. Myös miespihalla on muurahaispesä ja pariaitan päädyssä kulkee myös muurahaisia. Lähimetsässä on havaittu oravia. Kevättalvella 2021 havaittiin oravan tunkeutuneen päärakennuksen välipohjan läpi ja alkaneen tehdä pesää salin uudin päälle. Oravan kulkuaukko tukettiin tilapäisesti.

Pattoilla pesii myös lepakoita, jotka voivat kantaa salmonellaa ja lepakkorapiesta. Jälkimmäinen tarttuu useimmiten sairaan lepakon pureman/raapaisun välityksellä. Lepakkoon ei tule koskea paljain käsin, ja lepakon pureman/raapaisun jälkeen on hakeuduttava lääkärin hoitoon. Lepakoista ei ole ollut tähän mennessä mitään haittaa ihmisille, ja niitä on havaittu mm. saunassa ja puimaladossa.

Tavoitteet vuoden 2026 loppuun mennessä

84. Laaditaan Pattoin niitettävistä alueista niittoaikataulut, koska kaikkia alueita ei ole kukkimisen vuoksi syytä niittää samanaikaisesti. Tarpeen tullen määritellään vain niitettävät polut. Lähtökohtana käytetään Rauni Pietikäisen vuonna 2012 laatimaa selvitystä niittoajoista.
85. Opetetaan kesäoppaille viikatteen teroittaminen, säätö ja käyttö. Osa piha-alueesta määritellään viikatella niitettäväksi.
86. Hevonhierakkaa poistetaan ensisijaisesti juurineen juhannuksen tietämällä tarpeen tullen esim. pientä istutuskuokkaa tai yksipiikkistä perunakuokkaa apuna käyttäen (juurakon palanenkin lähtee kasvuun). Toissijaisesti tyydytään keräämään pois kukinnot. Määritellään alue, jolta hierakka poistetaan lopullisesti. Kitketyt hierakat hävitetään, niin etteivät ne pääse enää siementämään.
87. Päivitetään siivoussuunnitelma.
88. Tarkkaillaan muurahaisten mahdollista elämää rakennuksissa ja hävitetään ne havaittaessa (erit. lampolan pääty ja saunan pukuhuoneen kulma sekä oppaan aitta).
89. Tarkistetaan ja tarvittaessa päivitetään Sinikka Jokelan laatima pihan ja puutarhan hoitosuunnitelma.